

BONA PAU

PAU
BONA

Nº. 486 - Any XLI - MONTUÏRI - AGOST 1993

Aquesta promoció de Cossiers, per Sant Bartomeu de 1977, encara nins, començava a actuar. Enguany donen per acabada la seva tasca

**Enguany finalitza
l'actual promoció de
Cossiers**

**Inaugurada la piscina
municipal**

**Antoni Amengual
Ribas, Secretari
General Tècnic de la
Conselleria de
Governació**

**En sis dies seguits,
cinc naixements**

**De l'1 al 21 d'agost,
el "XXI Torneig de
sa Llum"**

La piscina municipal, el dia després de la inauguració

Les festes de Pasqua i d'Es Puig, altre temps

(Conclusió)

Pasqua de Ressenrecció

El dia de Pasqua dematí, a la sortida del sol, se celebrava la processó de l'encontrada. Sortia de l'església pel portal dels homes, anava pel carrer Major, i de la casa de don Joan Bibiloni (Can Socies) es treia la Mare de Déu. Quan el que feia de "capa" entonava el "Regina Caeli Letare", el homes que la portaven li feien donar tres botets, cosa fàcil de dur a terme degut a un dispositiu que tenia el tabernacle. Era una manera de demostrar el goig que sentia la Mare al trobar-se amb el seu Fill ressuscitat. Aquest acte era l'admiració de tots: els nins i els majors.

Seguia la processó per la Plaça Vella, San Fernando, Vanrell, Plaça Major i entrava altra volta pel portal de les dones. Aleshores el temple ja estava ben ple de gent. Se celebrava l'ofici i el rector, des de la trona, donava les bones festes.

Acabada la cerimònia religiosa era costum anar a menjar el frit de mè, ja que amb aquella festa es donava per acabada la quaresma.

Abans no era estrany que durant les funcions s'acubàs qualcú pel fet que en tota la quaresma no es menjava carn i la gent es trobava decaïda.

El dia de Pasqua el rector anava a l'Ajuntament a felicitar el consistori. També els parents i amics es visitaven i desitjaven bones festes.

Segona festa

La segona festa se celebrava ofici solemne i en acabar l'Ajuntament tornava la visita al rector. Aquest costum era antiquíssim, ja que a l'arxiu s'hi troba un document de 1788 que diu així:

"Relación jurada que nosotros, abajo firmados, Rdo. d. Bartolomé Martorell, presbítero y beneficiado de la Parroquia Iglesia de Montuiri y el honor Bartolomé Bauzá, Regidor, como obreros que somos del Monte de San Miguel, damos a la junta de propios i arbitrios de la presente villa; por razón de que hay recogido de limosnas y de lo que se necesitó para la celebración de la última fiesta de Pasqua de Resurrección del presente año de 1788, es en la forma siguiente:

Hay un depósito por razón de las limosnas recogidas, esto es, del trigo, baile y ofrendas de la última fiesta de Resurrección, 343 lliures, 9 sous, 6 diners.

Mes este año es la que se ha gastado

La festa del "Dia des Puig" sempre ha tengu una especial significació per als montuירים i des de temps immemoriales se celebra el dia de la tercera festa de Pasqua. La d'enguany possiblement va superar en participació a la d'anys anteriors.

por el culto Divino 47 lliures, 6 sous.

Por cuya suposición han librado los regidores para la última fiesta de resurrección del presente año 8 lliures, las que se han invertido en esta forma: la caridad del sermón 2 L. Para las distribuciones de los eclesiásticos en el oficio y procesión 4 lliures, 3 sous. Por cera 1 L. 7 sous.

Y juramos a Dios Nuestro Señor y a esta señal de la Cruz (posa una creu) que no hemos añadido ni disminuido partida alguna y que lo que va figurado es lo que se ha recogido para la mencionada fiesta y por la verdat lo firmamos en Montuiri a 10 de Abril de 1788.

Bartolomé Martorell, Presbítero y obreiro de la Virgen de la Paz y por no saber escribir el mencionado Bauzá, Regidor, lo firmo con la señal de la Cruz.

Honor Juan Trobat clavario corriente de esta Universidad, vista esta, pagareis a los obreros del oratorio del Monte San Miguel que lo son el reverendo Bartolomé Martorell Presbítero y Regidor Bartolomé Bauzá, conforme la precedente relación jurada, ocho libras que estan tasadas y se han gastado en el culto divino del sobredicho oratorio en el presente año. Montuiri a trece de abril de 1788.

Jaime Mayol, Bayle Real.- Por no saber escribir los honores Juan Mateu, rey, ni Juan Serra Regidores; ni Damián Garau ni Miguel Nicolau, diputados, firma por

ellos de su orden y por si mismo Antonio Miralles Síndico, personero. Miguel Pocoví, Regidor. Alonso de Soto, Secretario."

Aquest dia els "quintos" cantaven panades; més tard ho feren els partis polítics i darrerament és la banda de música que ho fa.

Les panades es repartien entre les monges, els pobres i se'n portaven també a la festa del Puig per a berenar.

Dia del Puig

La tercera festa se celebrava al Puig de Sant Miquel. Hi anaven en processó que sortia a les set i mitja o vuit del matí. Cantaven la Lletania de Tots els Sants i se'n duïen la Mare de Déu del dia de Pasqua. Allà dalt se celebrava l'ofici. Després el batle des Puig, elegit per a aquest dia, oferia un refresc. Llavors es feia un ball de bot, si bé abans s'encantaven les mateixes.

Temps enrera es feia un dinar per al qual el donat havia de posar el pa que es menjava.

Ara ja no es fa. La gent va a dinar a casa i el vespre continua el ball a la Plaça.

El dia següent es duïa el menjar al malats i es feia també el sol-pas per les possessions.

Bartomeu Verger Serra

L'homenatge als Cossiers

Els anys passen, els costums perduen, les tradicions es van heretant i romanen més manco inalterables en el transcurs del temps.

Els montuïrers, particularment els qui sentim l'orgull de tenir les arrels en el nostre poble, anualment i quasi sense alteració de cap classe, gaudim contemplant els balls dels Cossiers, interpretant sempre unes danses que consideram pròpies, perquè el temps no les esborra de la nostra memòria. Uns balls que fan poble i perduren; unes danses, però, que han de ser re-

presentades per uns joves, fills de Montuïr, que tenen en gran honor ésser elegits per a tal conjunt. Unes persones representants i representatives de tota la comunitat, les quals ens porten l'alegria de Sant Bartomeu i ens fan reviure la seva festa, com també ens fan sentir més montuïrers al mateix temps que ens fan apreciar el mèrit d'un folklore que brosta de l'interior de nosaltres mateixos mentre, simultàniament, espergeixen pels carrers i per tot arreu aquell perfum d'alfabuguera, característic dels Cossiers.

A la Sala d'Actes de la Casa de la Vila, aquesta promoció de cossiers ballarà la darrera dansa

Enguany, però, finalitza per un grup de persones l'exhibició d'aquestes danses. Encara no havien acabat de créixer i ja les ballaven. Ara, 17 anys després, els ha arribat l'hora de donar pas a una nova generació de jovenets que els substituiran.

Aquest esbart, que ha hagut de viure el trànsit d'uns canvis polítics, ha sabut romandre inalterable al seu lloc. És més, durant aquesta generació, compenetrats amb l'Ajuntament, s'han elaborats uns Estatuts que vénen a ser com el Reglament que assenyalava el comportament del Cossiers, fixa la seva actuació i inclou normes de conducta com agrupació depenent i identificada amb el poble que els encobereix.

Després de la darrera actuació d'enguany, els montuïrers retrem el merescut homenatge a aquest grup de persones que han sabut ballar, amb la fidelitat que pertoca, les danses dels Cossiers. I **Bona Pau**, incloent en aquest número dues entrevistes —una als cossiers d'ara i una altra a un cossier d'abans el Moviment— vol deixar palès la inalterable manera de ser dels qui tan dignament representen l'alegria de les festes amb tanta gaubança que any rera any treuen la gent al carrer com dient-li: Sant Bartomeu és aquí: alegrau-vos i gaudiu de la festivitat del vostre i nostre Patró!

O. Arbona

Dos dits de seny Importància del diàleg

Dins l'educació dels nostres fills, el diàleg té una gran importància. La majoria de discòrdies entre familiars es deuen a una manca de diàleg. Dins les famílies i a les escoles s'hauria d'ensenyar a dialogar, sobretot quan el nin arriba als 10 anys o abans.

Ara bé, si per una part els pares han de saber parlar i ésser escoltats, per altra, els fills igualment han de correspondre. I per això s'ha de respectar sempre l'opinió de l'atre, ja que si molts de pares es lamenten que els seus fills no els contenen les seves coses, molts d'al.lots igualment es queixen que no són degudament acollits.

Demostren manca de seny aquells que estan tancats al diàleg. Així les conseqüències en general són dolentes.

Salomó

Casa
SAMPOL
SEBASTIANA SAMPOL MAYOL

IL·LUMINACIÓ DECORATIVA
LÀMPADES INTEMPÈRIE
PANTALLLES
"APLIQUES"
REGALS
ARTICLES DECORACIÓ

PALMA de MALLORCA

Carrer Missió, 14 (Travessia Oms)
Telf. 72 67 78

Madrid-Palma-Berlín

La notícia va aparèixer als diaris, curiosa i sorprenent:

Una al.lota mallorquina roman en estat d'hibernació, dins una atmosfera especial, a un hospital dels Estats Units. Estava malalta del cor i dies abans li havia arribat l'esperada "mort". Els seus pares, de posició econòmica acomodada, sabien que la malaltia no tenia cura. Tanmateix però, un equip de metges americans els va garantir que l'afecció que patia la seva filla dins d'uns quants anys estaria mèdicament resolta. Per això ara resta congelada, oficialment morta, però científicament viva, tot esperant el remei.

Realment els avanços de la tècnica són prodigiosos i al.lucinants. Tot això sona a pel.lícula de ciència-ficció. Ja començam però, a estar-hi avesats a sensacionals notícies que hores abans constituïen l'argument d'una novel.la imaginària o un guió fictici d'una sèrie televisiva. Cada dia veim, per tot arreu, com la realitat va superant, cada vegada més, la ficció.

Així mateix, aquesta jove que "dorm" dins el congelador tan avançat té un futur ben incert. No ho trobau? I parlant de futur, l'altra dia, a una d'aquestes caletes que encara queden verges a Mallorca, dues persones feinetjaven ara pintant, ara raspant, les posts de pi d'un llaut. La barraca de pescadors conservava tot l'encant, poètic i enyoradís, de les es-

cenes marineres i l'olor de les algues marines impregnava l'aire de blau i de llum. Assenyalant les onades vaig escometre aquells mariners:

- Fa mal temps avui!

La resposta no es va fer esperar. Mig en castellà, mig en alemany, em contestaren que sí, que avui hi havia mal temps.

A Mallorca, algaidins, sineuers, llorintants, vilafranquers, porrerencs, sençellers, petrers, mariers, llubiners i montuïrers, tots plegats, no feim tant d'embalum com els alemanys que viuen aquí. D'anglesos, n'hi ha com felanitxers, campaners i santanyiners junts. També francesos, suecs, suïssos, italians i un llarg rosari d'estrangers a la nostra cultura i costums tenen la residència habitual en aquesta terra. I si comptam els forasters (espanyols que encara que visquin i treballin a Mallorca no són mallorquins perquè no accepten la nostra llengua i cultura) i els mallorquins que han renunciat a la seva pròpia identitat, podrem concloure que el futur, per als mallorquins, és tan incert com el d'aquella al.lota que està congelada esperant el remei.

Tota aquesta catefa de forasters i estrangers que habiten la nostra illa no han pensat, ni per un moment, que s'han d'adaptar a la nostra idiosincràcia, sinó que en fan befa. Frases com "que bonita sería Mallorca si no fuera por los mallorqui-

nes" o com aquests que mig en broma, mig seriosament, volen comprar, en marcs alemanys, la nostra terra, ho demostren clarament. I als mallorquins, en lloc de reaccionar amb ràbia i lluitar sense repòs, se'ns corquen les arrels i, tira a tira, ens anam vinciant davant aquestes cultures forànies fins a quedar buits, sense saba, com a plantes de plàstic.

Però, què hi farem! Ja hi estam acostumats a les successives invasions pacífiques (i no tan pacífiques). Pareix que no som capaços de plantar cara a tota aquesta ferramalla d'intrusos i tots els esforços se'n van per les bardisses entre petites enveges i molta de figurera i així, acabam com sempre, dividits i sense força.

N'Anselm Turmeda, en el segle XIV, descriu amb les "Cobles de la divisió del Regne de Mallorca" el seu amor a Mallorca i es lamenta de la desunió entre els seus fills que serà la causa de la seva perdició. Esperem que després de sis segles, encara que el panorama sigui ben negre, hàgim començat a aprendre la lliçó.

*"Espès e molt sovent
per plorar los ulls se torca.
-¿Qui sòts vós, dona plasent
a qui el cor se desconorta?-
-Vei enveja qui aporta
mos fills e perdició
Si volets saber qui só,
són la illa de Mallorca"*

Sa talaia d'en Rubí.

BANCA MARCH

**Desitja a tots els montuïrers unes
bones festes de Sant Bartomeu, i
MOLTS D'ANYS!**

Carrer Major, 26

- Telèfon, 64 60 55

- MONTUÏRI

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

No hi ha dubte. Era el dia de la segona festa de Sant Bartomeu, de devers l'any 50, en el moment de les "corregudes de cintes". Aleshores eren joves els qui hi participaven i, com ara, moltíssima la gent que s'hi arremolinava per contemplar l'espectacle i després poder dir la seva. Guàrdia Civil i municipals posaven ordre. No hi veim el "dimoni". L'expectació era grossa. El cadafal —que, com és sabut, el feien just al costat dels grans—, ple d'al.lots desitjosos de veure-ho millor. A la dreta encara es destrien les banderes col.locades a l'antiga Casa de la Vila. I, malgrat fes un bon sol, la gent, com ara, no tenia por a la calor. És més, encara se'n destrien que duen americana i capell. Quin temps aquell, que ja no tornarà!

Llibre nou CANÇONS AMB AMISTAT de Bartomeu Sbert Barceló

Fa anys que en Tomeu Sbert ve mostrant la seva vena de glosador i poeta. **Bona Pau** ho pot testificar. Les seves esporàdiques col.laboracions, que publicàrem pels anys 59-60 i també en dates posteriors, en són una mostra.

Es veu que ja més recentment s'han anat proliferant els seus escrits en vers, i si no foren trets a la llum pública, ara, seleccionats, ho són en aquest volum, que n'és tota una mostra de la seva producció, d'ahir i d'avui, des que ell era un jove fins ara, ja padrí.

Hem llegit amb satisfacció aquest recull que apareix sota el títol "Cançons d'amistat". No tots els poemes poden ésser igualment considerats, però en uns i altres roman palès el sentiment de l'autor, mostrant-nos tant la realitat de la vida com la idealització del pensament.

O.A.

Alerta als lladres

Convé anar vius respecte als lladres. La Guardia Civil ha trobat un document amb signes en el cotxe d'un delinqüent i ha comprovat que són certs. Són pintats amb guixos, llapis o marcats amb un objecte punxant prop del timbre o en terra, parets, davall una catifa, etc.

S'aconsella anar molt alerta i no fiar-se de ningú. No penseu que no us tocarà mai. Abans d'obrir la porta, mirau qui és. Si trobau cap senyal, borrau-la, deixant el menor rastre possible. Contau aquest comunicat als familiars i amics, i que corri la veu. Els signes trobats són els següents:

Casa deshabitada

Casa ja robada

Dona sola

Inútil insistir

De vacances

Robar-invàlid

Ràpid, tornen prest

Emprar palanca

Disposada per robar-hi

No robar - Subnormal

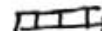
Obrin amb cadena

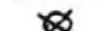
Aquí, res

Alerta, policia

Res d'interès

Casa caritativa

Molt bona

Alerta amb els cans

Ací es pot robar

Sols hi viven dones

Bona collida, religiosos

Comunitat amb guarda

Sant Bartomeu, 1993

Programa de les festes patronals

Diumenge dia 15

A les 19: Sortida dels Cossiers i Dimoni.

A les 21: Pregó de festes a càrrec del Sr. Pere Serra Bauzá, president del "Grup Serra".

Dimecres 18, dijous 19 i divendres 20

A les 17: En el Dau, activitats per als nins.

Divendres dia 20

A les 20: Exposició de tintes i aquarel·les de Guillem Darder a la Sala d'Actes de l'Ajuntament.

A les 21: Exposició de cartó-pedra realitzada per n'Alba Vicens d'Es Molinar, al carrer de Baix, 34.

Dissabte dia 21

A les 20: A Sa Nostra, exposició de pintures a càrrec de Pau Pocoví Servera.

Al carrer Major, 24, exposició de pintures a l'oli i dibuixos de Catalina Sastre Pericàs

Al carrer Jaume II, 28, exposició d'aquarel·les i pintures a l'oli a càrrec de Magdalena Sastre Ramón.

A les 21: Ball a la Plaça i exhibició de ball de saló.

Diumenge dia 22

A les 19: Exhibició de judo.

A les 20: A la plaça Major: Homenatge als majors de 80 anys, patrocinat per Sa Nostra.

A les 21: Exposició de fotografies antigues dels anys 1940-50, de Bartomeu Sampol Verger, organitzat per Sa Nostra i la Biblioteca Municipal, a Can "Xorri".

A les 21'30: Exposició de pintura de Menesses i de ceràmica de na Jean Georgensen a Ca na Jerònia.

A les 22: Concert de la Banda de Música d'Algaïda.

Dilluns dia 23

A les 19: Sortida dels Cossiers i Dimoni.

A les 21: Completes cantades per la Coral Mont Lliri, dirigida per Baltasar Fiol, i veneració de la relíquia del Sant.

A les 23: Revetlla i concert per la Banda de Música de Montuïri, dirigida per Pere Miralles Roca.

A les 0'30: Gran berbena en Es Dau, amb els conjunts Honey, Montana i Guateque.

Dimarts dia 24

A les 9: Albada al so de les xeremies.

A les 10: Sortida dels Cossiers i Dimoni.

A les 11'30: Ofici solemne. Predicarà D. Antoni Cañellas Borràs, C.O. Cantarà la Coral Mont-Lliri dirigida per Baltasar Fiol.

Els Cossiers ballaran l'oferta (La Missa serà retransmesa per Ràdio Murta).

A les 13: Amollada de coloms a càrrec del Club Columbòfil Missatger de Montuïri.

Recepció per a tot el poble a l'Ajuntament i ball dels Cossiers.

Homenatge als Cossiers per al seu comiat.

A les 17: Partit de futbol Montuïri (3ª divisió) - Mallorca (2ª divisió).

A les 21'30: A la plaça Major, entrega de premis del II Concurs Literari de Conte Curt.

A les 22: Concert per la Banda de Música de Montuïri dirigida per Pere Miralles Roca.

A les 24: Berbena en Es Dau amb els conjunts Lasser i Orquestra Casis.

Dimecres dia 25

A les 11'30: A la plaça Major, corregudes de cintes i joies, estirar corda, rompre olles, etc.

A les 18: Carrusel de la Policia Municipal Muntada de Palma, en el camp de futbol.

A les 21'30: Festival de fi de festa a la plaça Major amb els conjunts Orquestra Randy i Samba Viva.

A la 1: Traca final. Acabament de les festes de Sant Bartomeu, 1993.

S'ha dit que...

... es dia de sa inauguració de sa piscina municipal es veren moltes persones que tenien enveja an es nedadors que vingueren de Ciutat. Qualcú digué: "sols que en sabés sa dècima part d'ells...!"

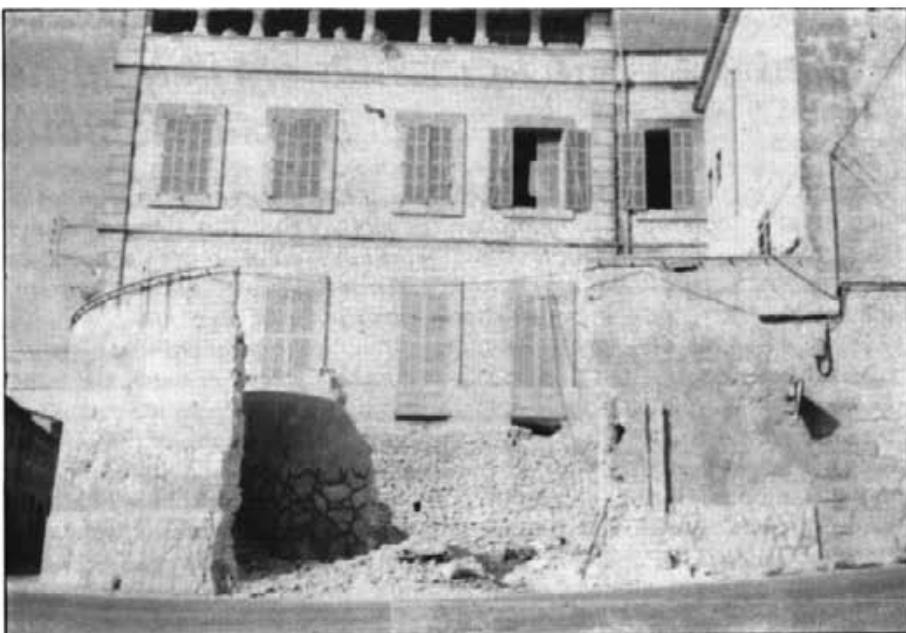
... el sendemà sa piscina —encara que no fes gaire calor— s'omplí de gent. De moment ha caigut bé.

... ses Primeres Comunions reunixen tanta gent, que no cap dins l'església. Ara bé, es focus des fotògrafs no ajuden gens la cerimònia i per altra part enlluernen tant ets assistents que difícilment es destría l'altar.

... un cicló d'aire calent, d'uns 35° i qualche gota roja, va assolir Montuiri i altres Indrets, especialment Llucmajor, sa nit de dia 4 de juliol passat. Aquest fenòmen encalienta tant que molta gent, que estava a la fresca, es féu por i s'amagà dins ca seva. Altres anaren a mirar el cel a veure que passava. Tot, però, s'acabà amb un "susto". Després, es dilluns, en es mercat, era es tema de conversa a totes ses tertúlies.

... ningú no recorda que a la vila en sols sis dies hi hagués cinc naixements, com va ocórrer entre dia 18 i dia 23 de juliol passat. En vista d'això es més llets feien comptes i averiguaren que si durien tres anys seguits i sense interrupció es donàs aquesta proliferació, encara no seria suficient per recuperar es milenar d'habitants que Montuiri ha perdut aquests darrers 40 anys.

... encara que no siguin molts, certs cans que transiten pes nostres carrers desgracien i embruten diferents façanes i ja no diguem com roman també es pis des mateixos carrers. I això molesta sobretot an es qui no són ets amos d'aquests animals. Mos demanen que ho fassem públic a fi que se posi remei a aquests malifets.

La part esbucada de l'edifici de Ca Ses Monges dona una pessima impressió als qui passen. Si no es podia acabar tot seguit, més valdria no haver-ho tocat per ara

... és un desastre sa poca administració que hi ha a s'Ajuntament. A principis d'agost encara no s'ha liquidat es pressupost de 1992 ni s'ha aprovat es del 93.

... mentre uns pensen que és encertat que no es pagui cap quota per utilitzar sa piscina municipal, altres opinen que s'hauria de pagar per evitar proliferació de "domingueros" i per costejar es manteniment. I això que dóna molta vida al poble.

...fa goig veure es gran ambient esportiu que hi ha en "Es Revolt" cada horabaixa en ets entrena-

ments dets equips de futbol i sa piscina, lloc on acaben es jugadors després.

... ses instal·lacions des camp de futbol se preparen bé de cara a sa III divisió: altesveus, gabina radiofònica, sistema de regar, asfaltat... Ara sols manca que s'equip respongui a ses expectatives.

... i parlant de futbol, s'ha de valorar s'enorme feina que es fa amb es futbol base... basta mirar quants de joves des poble juguen, i què fan i on són durant es seu temps d'oci.

En Xèrrim

Para medir la intensidad de la vida

Omega Speedmaster
cronógrafo de calendario con indicador
de fecha y cronómetro de pulsera
en oro de 18 quilates, bicolores o acero.
Sumergible hasta 30 m.
Suiza made since 1948.

OMEGA
The sign of excellence

AGENTE OFICIAL

JOYERIA
Fermin

MANACOR - PORTO CRISTO - CALA MILLOR

Inauguració de la piscina municipal

També es reté homenatge a l'equip de futbol per l'ascens a III Divisió Nacional

L'acte d'inauguració de la piscina municipal se celebrarà el vespre de dia 3 de juliol passat, amb presència de Joan Verger, President del Consell Insular, de Ramón Servalls, Director General d'Esports del Govern Balear, d'Enric Granados, President de la Federació Balear de Natació, d'Antoni Pascual, Vice-president del CIM i President de la Mancomunitat des Pla, de Nicolau Tous, Regidor d'Esports de l'Ajuntament de Ciutat, de Pere Sampol, Diputat del Parlament Balear, entre altres personalitats. Començarà amb un discurs del batle de Montuïri, Joan A. Ramonell, el qual volgué que en un principi es retés homenatge al C.D. Montuïri per l'ascens a III Divisió Nacional. Ho féu amb aquestes paraules:

En un principi avui només hi havia previst fer la inauguració de la piscina municipal, però havent coincidit amb l'ascens a III Divisió de l'equip de futbol, i essent que el darrer partit el vàrem jugar fora de Montuïri i no ho vàrem poder celebrar, hem pensat celebrar-ho avui aquí.

Quan l'any passat em vaig fer càrrec del club de futbol, juntament amb en Tomeu Andreu i amb en Joan Pocoví, ens vàrem proposar pujar a III Divisió, i gràcies a Llorenç Amengual, l'entrenador, i a que enguany hi ha hagut un equip amb un esperit de companyonia extraordinari, que ha estat com una pinya... Amb tots aquests elements, juntament amb les seves habilitats futbolístiques, hem aconseguit aquest ascens.

Vull agrair també a Josep Mª Munar, coordinador de futbol base, la seva labor durant aquesta temporada, perquè

hem de tenir present que el fet més important d'un club de futbol, és el futbol base, on els al.lots del poble aprenen a jugar a futbol, a competir, a guanyar i també a perdre.

Avui, en agraïment a tots els jugadors, els volem fer entrega de l'insígnia del Club. Com també a dos col·laboradors indispensables: Joan Verdura Gomila i Biel Cerdà "Rupit".

Un poble es pot comparar a una família, on hi ha gelosies, crítiques d'uns als altres, i també bregues. Llorenç: tu com a montuïrer-entrenador has hagut de sentir crítiques i, allò que és lamentable, fins i tot insults. Però, Llorenç, has de saber que ningú ho fa mai bé per a tothom, ningú. Però això no t'ha de desanimar, perquè a la fi el fet més important és el d'haver aconseguit allò que ens vàrem proposar, que era pujar a tercera, i crec que realment tothom ho reconeixerà.

Aquest petit homenatge que feim a l'equip no seria complet sense agrair molt especialment a Llorenç Amengual el seu esforç per venir a entrenar, i la seva dedicació desinteressada al Club Esportiu Montuïri. Per tot això, en nom del Club, et volem fer entrega d'aquesta placa.

I a tots vosaltres, a tot el poble de Montuïri, us demanam la vostra col·laboració per al club de futbol, ja que crec que és un orgull per a un poble petit en terreny, però gran en fets, el tenir el seu primer equip de futbol a la categoria de tercera Divisió Nacional.

Tot seguit i referint-se en concret a la inauguració de la piscina el batle digué:

A la fi tenim piscina: Però jo no diria

que avui celebrem haver acabat un projecte; més bé diria que avui inauguram la 1ª fase d'un projecte, que és el poliesportiu. Avui inauguram la piscina, però la meua idea és que més endavant inauguram unes pistes poliesportives, i que també més envant aquesta mateixa piscina pugui ser utilitzada tot l'any; és a dir, poder-la cobrir temporalment, i així, poc a poc i de mica en mica, arribar a tenir un poliesportiu municipal que sigui l'orgull de tots.

Aquesta piscina no hagués pogut ser realitzada sense l'ajut del Govern Balear a través de la seva Conselleria de Cultura, Educació i Esports, i amb l'ajut del Consell Insular de Mallorca, als quals vull donar les gràcies per la seva aportació i per la seva presència avui aquí.

Però molt especialment, i esper que els altres em perdonin, vull donar les gràcies a Joan Verger, montuïrer i President del Consell Insular de Mallorca, perquè amb la seva disposició cap al seu poble ha fet possible que aquest estiu ja puguem nedar.

I no serà la darrera cosa que li demanarem, perquè li demanarem doblers per les pistes, per cobrir la piscina; i estic segur que quan hàgim acabat tot el poliesportiu també l'hi podrem agrair.

(Va Acabar donant les gràcies al President de la Federació Balear de Natació, al Director General d'Esports, al diputat Pere Sampol, a l'arquitecte, a l'aparellador, als constructors, electricistes, empresa constructora, brigada de manteniment de l'Ajuntament, picapedrers... i tots quants han fet possible que en aquesta data es pogués dur a terme la inauguració).

Finalment el President del CIM, Joan Verger, es va congratular públicament d'aquesta inauguració a la seva vila natal, expressant que era una de les darreres que mancaven a Mallorca on no hi ha platja, i que als montuïrers no els pot negar mai res.

Diferents exhibicions de natació a càrrec d'atletes de vàlua i d'equips de prestigi, donaren per acabat aquesta acte inaugural, el qual, per altra part, va congregat molta gent del poble.

**El Batle de Montuïri
i la Corporació Municipal
amb motiu de les festes
de Sant Bartomeu
desitgen a tot el poble
MOLTS D'ANYS
i
BONES FESTES**

La inauguració de la piscina va reunir molta gent en "Es Revolt". El batlle, en un parlament, va resaltar el significat de l'acte i el que suposava per Montuïri

Inauguració de la piscina

Dia 3 de juliol i president Joan Verger, President del C.I.M., tengué lloc en Es Revolt la inauguració de la piscina municipal en un acte on hi va participar molta gent, en el transcurs del qual nedadors externs de vàlua oferiren diferents exhibicions.

Distinció a Gabriel Gomila

Dia 2 de juliol passat, el Director General d'Esports del Govern Balear, Ramon Servalls, féu entrega al nostre redactor en cap, Gabriel Gomila, en Poliesportiu Prínceps d'Espanya, d'una placa commemorativa dels 20 anys de permanència i responsabilitat a la Comissió d'Esports.

Exposició de fotografies

Encara que figuri en el programa de festes, consideram just expressar la nostra satisfacció pel que fa a l'exposició de fotografies antigues de Montuïri, de mitjan segle, de Bartomeu Sampol Verger, que es farà a Can Xorri, la qual suposarà una mostra gràfica de la nostra història dels anys 1940-50, i de les que mensualment **Bona Pau** en publica una.

Nova barberia

En el carrer des Mig número 3, un dels primers dies d'aquest juliol passat, Antoni Escalas va inaugurar una

nova barberia, a qui desitjam tota classe d'èxits.

Central telefònica

Per solucionar d'una manera definitiva el problema que a Montuïri tenia telèfons, aquesta empresa ha construït en Es Dau, molt prop de la piscina, un edifici destinat a central telefònica.

Amollades de caça

La Societat de Caçadors de Montuïri participa que el programa d'amollades de caça per a la temporada 1993-94

serà el següent:

Amollada de guàtleres:

- 1ª- 27 d'agost (150 guàtleres)
- 2ª- 10 de setembre (200 guàtleres)
- 3ª- 24 de setembre (150 guàtleres)

Amollades de perdus i faisans:

- 1ª- 22 d'octubre (50 perdus)
- 2ª- 5 de novembre (50 faisans)
- 3ª- 26 de novembre (50 perdus)
- 4ª- 10 de desembre (50 perdus)
- 5ª- 24 de desembre (50 faisans)

Les perdus i guàtleres s'amollaran a Son Maiol, Son Vanrell, Galiana, Son Mut, So n'Amoiana, Mianes i Son Catany. I els faisans a Es Rafals, Son Massanet, Can Carrió, Pola, Son Miró, Ses Pelades, Mianes i Ses Rotes.

Perles "Orquídea"

Pel que llegirem a una nota de premsa de mitjan mes passat, es desprèn que les dependències de la factoria de Perles "Orquídea" tenen previst traslladar-se de Manacor a la nova edificació que s'ha de construir en Es Creuers, a partir de 1994.

Cursets de natació

Aquest estiu a la piscina d'Es Dau s'han tornat fer, com a continuació dels de l'any passat, cursets de natació al qual hi participen dones majors en un, i al.lots i nins i nines als altres.

Exposició de pintura

Volem fer avinent que la nostra administradora, Catalina Sastre, durant

(Continua a la pàgina següent)

Restaurant
Ca's Carbone

(DIMARTS TANCAT)

REFRESCS DE NOCES, COMUNIONS, BAPTISMES

Ctra. Manacor, km. 28 - Telf. 64 65 04 - 07230 Montuïri

(Ve de la pàgina anterior)

les festes de Sant Bartomeu oferirà al carrer Major número 24 una exposició de pintures a l'oli i dibuixos, a qui desitjam un complet èxit.

Torneig de billar

Els tres primers classificats d'entre els 25 participants en el torneig de billar celebrat en el "Pub Es Dau" foren:

- 1er. Jaume Gomila "Pellusco".
- 2^{on}. Biel Mayol "Matxó".
- 3^{on}. Miquel Mayol "Mosson".

El passat 29 de juliol, en el transcurs d'un sopar, es féu l'entrega de trofeus.

Montuïrers a Santiago

Un grup de 10 montuïrers de Persones Majors participaren a Santiago de Compostela a l'encontre generacional organitzat per la Comunitat Balear, dia 19 de juliol passat.

El grup de montuïrers que participaren a Santiago de Compostela a l'encontre generacional

In memoriam de Gabriel Camps

Dia 1 i primer diumenge d'aquest agost, el C.D. Montuïri de III divisió haurà participat en l'homenatge que, en el camp de la Unió d'Establiments,

on darrerament militava, es dedica al jugador Gabriel Camps, fill del montuïrer Jaume Camps "de Sabó", qui va morir en accident de trànsit.

S'haurà jugat en torneig triangular entre el Montuïri, Esportes i La Unió, darrer club d'en Biel.

El club montuïrer va lliurar al seu pare un record en memòria del seu fill, testimoniant d'aquesta manera la solidaritat del poble envers d'aquesta família, solidaritat a la qual també s'hi adhereix **Bona Pau**.

La redacció

El pintor Guillem Darder exposa a Montuïri

Guillem Darder és un pintor nascut a Sóller. L'any passat es compliren els 25 anys de la seva primera exposició i ho va celebrar d'una manera molt humana, amb una exposició en benefici dels refugiats de Bosnia que es troben a Sóller, la qual tengué lloc a la Sala d'Exposicions de la Banca March de Palma, i la recaudació de tota l'obra venuda es va entregar a dites famílies bosnianes.

—Guillem, ¿com et ven gué aquesta idea?
—Senzillament: volia celebrar aquests 25

anys amb una cosa positiva, de cara a una necessitat.

—¿Quantes exposicions dus en aquests anys?

—15 individuals, totes amb bastant d'èxit, 3 col·lectives i he participat a varis certàmens a Mallorca, Barcelona i Madrid.

—¿Tens obres fora d'Espanya?

—Sí; en tenc a Holanda, Alemanya i Dinamarca.

—Diuen que estàs assolint una cota molt alta.

—Bé; em sent satisfet i amb ganes.

—¿Com et vengué la idea de venir a exposar a Montuïri?

—Senzillament: l'Ajuntament va col·laborar en la compra d'una obra a benefici dels bosnians, i així fou com em convidaren a exposar a les festes de Sant Bartomeu. Amb molt de gust vaig acceptar que Montuïri pugui conèixer i adquirir la meua pintura.

—Esperam que tenguís molt d'èxit, Guillem.

Raimon A.

Exposició

Tintes i aquarel·les
de

Guillem Darder

a la Sala d'Actes de l'Ajuntament de Montuïri
Inauguració: dia 20 d'agost a les 20 h.

Amb assistència de les autoritats
Romandrà oberta els dies 20, 21, 22 i 23

Després de 17 anys, finalitza l'actual generació de Cossiers Sempre han estimat el conjunt i fins i tot els ha condicionat

El temps passa i les persones es re-noven. Els qui fa quinze o vint anys eren nins, avui són homes fets i acabats. Deim això per les deu persones que durant els darrers 17 anys han representat dignament els balls més característics de Montuïri durant les festes patronals: Els Cossiers.

Hem volgut que una representació d'aquesta "fornada" que enguany donarà per acabada la seva actuació, exposés alguns dels aspectes més característics com també certes anècdotes desconegudes o no pels nostres lectors.

Tenguérem una xerrada amb en Josep Gomila Mesquida "Bello", que ha fet de cossier i dama i amb en Gaspar Verger Sastre "Xinet", que únicament ha fet de dama.

Començarem pel principi i els demanarem:

—¿Com va ésser la vostra elecció?

—Varen venir a cercar-nos a l'escola. Demanaren voluntaris per ballar els cossiers. Se'n presentaren una trentena o més dels cursos setè i vuitè, que tenien entre 12, 13 i 14 anys, des quals posteriorment n'elegiren 10 que foren els qui vàrem quedar. Encara que en les actuacions sols en ballen 7.

—¿Quants d'anys fa que començàreu?

—Enguany en farà 17.

—O sia que aquells que aleshores tenien 13 anys, ara en tenen 30.

—Efectivament. Creim que som els cossiers que hem durat més temps plegats.

(És molt possible perquè els anteriors sols duraren 7 anys).

—¿Com foren els principis?

(Aquí cal dir que les respostes son d'un o l'altre, però ambdós ho corroboraven)

—Me'n record que l'amo en "Niu", quan començava a ensenyar-nos ho feia en el gimnàs de l'escola, en uns moments en què érem una trentena. Ens n'ensenyava d'assegut perquè difícilment es podia moure, tan vell havia tornat.

—¿No vengué cap cossier dels antics?

Durant el temps d'aquesta promoció de cossiers, en Toni "Rei" va haver de substituir l'amo en "Niu" com a flabiol.

—Qualque vegada vengué en Toni de Ses Rotes o en Pere de s'Agència, però ell era el qui ensenyava, i d'assegut.

—¿Quin temps necessitàreu per aprendre'n?

—Uns tres o quatre mesos, assajant unes quantes vegades per setmana.

—De llavors ençà, quan s'acosta Sant Bartomeu, ¿què feis? ¿Assajau o donau per bo tot quant sabeu?

—Solem assajar dos o tres pics.

—¿Qui triaren per dama?

(Contesta en Pep).

—L'amo en "Niu", en un principi, quan va haver de triar una dama, es va decidir perquè ho fos en Gaspar Verger o jo. Però després va triar en Gaspar. Ell volia que un de nosaltres dos fóssim la dama.

—Veim, però, que us alternau.

—Sí; però és perquè nosaltres dos ens hem posat d'acord. Durant aquests 17 anys sols ho ha estat ell o jo; i ningú més. En Gaspar va partir com a dama i jo —diu en Pep— de cossier. Però va ocórrer que en Gaspar un any va estar indisposat i un altre no pogué venir per motius del servei mili-

tar.

Ara és en Gaspar que intervé, i diu:

—En temps del batlle Joan "Porrerenc", d'acord amb l'Ajuntament, se n'havien de triar 7 d'aquests 10 primitius, però nosaltres decidírem quedar tots deu, per no haver-ne de llevar cap, encara que en les actuacions sols en ballen 7.

—Digau-nos el noms d'aquests deu.

Som: en Miquel Miralles "Comuna", Joan Rigo "Muix", Andreu Camps "de Galiana", Pere Joan Fiol "Tarric", Joan Jiménez, Vicenç Vaquer "Cavaller", Tomeu Gomila "Bello". De "dimoni" n'han actuat més d'un. Primer era en Joan "Panxo", un any ho va ésser en "Pepillo", que va acabar els "menuts" i l'haguérem de retirar. Tengué un accident. Després es va vestir en "Juanjo", i de llavors ençà ho ha estat ell, llevat d'un any que va estar impedit i ho va ésser en Pep Cerdà, que era cossier.

—Una vegada n'hi hagué un parell.

—Sí. Fa dos anys, en un dia n'hi hagué tres o quatre.

—En els primer anys, ¿com anaren les vostres actuacions?

—Trobam que érem massa petits,

quasi no ens veien. Hem de pensar que teníem 12 i 13 anys i encara no havíem acabat de créixer. Fèiem com a rialles.

-Per tant, els que començaran nous, no seran tan petits.

-Creim que si ara es fan cossiers nous, no s'han de fer d'aquesta edat. Almanco han de tenir 14 ò 15 i millor 16 anys.

-¿Quin comentari feis de la vostra retirada?

-Enguany farà 17 anys que ballam i arribarem a l'acord que ens havíem de retirar. Tal vegada n'hi ha que voldrien continuar, a alguns no els importaria ballar dos anys més, però s'han de retirar tots o cap, perquè si ballen al.lots de 15 ò 16 anys amb nosaltres, de 29 ò 30, seria ridícul.

-No hem parlat del flabioler.

-Com se sap, el flabioler de tot d'una era l'amo en "Niu", tota una institució. Després ho ha vengut essent en Toni "Rei"; si bé un any ens va tocar en Pere "Ferreret".

-¿Qualque anècdota?

-Me'n record que un dels darrers anys que tocava l'amo en "Niu", que ja havia tornat molt vell i havia tenguut un accident, el portaren amb un "Mehari", però, ballàssim allà o fos, ell no va davallar mai del cotxe.

-Sabem que abans dels Estatus dels Cossiers anàveu a ballar fora poble.

-Sí. Els primers anys ballàrem a Randa. Érem petits i ens feien anar allà on volien. També un pic anàrem a ballar a Lluc amb els cossiers d'Algaida, una altra vegada a Sineu. Aleshores era batle l'amo en Joan "Porrerenc". Més envant feren els Estatus que regulaven la nostra actuació i ja no sortírem més pels pobles.

-Però heu sortit de Mallorca, després.

-Sí: hem anat a Sitges, per a una mostra de balls folklòrics de la Mediterrània. També anàrem a València a una mostra dels països catalans. I el darrer pic que hem sortit, motiu pel qual hi hagué tanta polèmica, ha estat a l'"Expo" de Sevilla.

-¿Com és que dels 10 sols en ballau 7?

-D'acord amb l'Ajuntament, els Estatus i la tradició, decidírem sols ballar-ne 7, que és així com toca.
(Continua a la pàgina següent)

Demà, el Grand Hotel d'avui serà com el d'ahir

Tal com era l'any 1913, quan "la Caixa" inaugurava les primeres oficines a Mallorca. De llavors ençà, hem treballat dia a dia per oferir a Balears el millor servei, tant econòmicament com socialment. Per això, avui ens sentim molt orgu-

llosos d'haver contribuït que l'edifici modernista del Grand Hotel recuperi la seva forma original. I d'haver retornat així, a la ciutat de Palma i a totes les nostres illes, un símbol propi, convertit en un nou centre cultural al servei de Balears.

"la Caixa"

Oberta a Balears

Cafè Ca'n Pieres

Aire acondicionat

Vos desitja bones festes de Sant Bartomeu

(Ve de la pàgina anterior)

Sempre n'hi ha dos que no surten, però tots ballen per les festes. Si dos descansen el dia de la revetlla, altres dos no ballen el dia de Sant Bartomeu. Deim dos, perquè des de fa un parell d'anys, en Joan Jiménez es va retirar. I per altra part, sols hi ha set vestits; l'Ajuntament no en féu més.

-Vosaltres dos, ¿sempre heu ballat de dama?

-En Pep ha ballat de cossier i de dama, i en canvi en Gaspar sols ha ballat de dama.

-¿Quan hi hagué el canvi de l'amo en "Niu" amb en Toni "Rei", ¿vàreu notar cap diferència?

-Els primers anys, sí; perquè estàvem molt avesats a una manera de tocar el tambor i a les notes del flabiol de l'amo en "Niu". En Toni no les feia exactament igual, ni encara ara. Això no vol dir que un fos millor que l'altre; tots dos han demostrat fer-ho bé. Ara, una vegada acostumats al tocar d'en Toni, si haguéssim de ballar amb el sonar de l'amo en "Niu", també trobaríem una diferència semblant. Quan un està acostumat a un to...

-Ara, que acabau, ¿amb quina nostàlgia ho deixau?

-Tots estimam molt el lloc. Apreciam molt els Cossiers. Tal vegada seguiríem ballant, però trobam que gent nova també té dret a ésser-ho.

-¿No us retirau cansats?

-No; en absolut. Crec que si no hagués estat cossier -diu en Pep- ho tendria dins la consciència. Estic molt orgullós d'haver-ho estat, perquè m'agrada molt. És més, preferiria ballar dos dies que sols ballar-ne un, però han de ballar tots. Els Cossiers és una cosa tan arrelada dins el poble -afegeix en Gaspar- que et condiciona molt.

-Dels primers anys a ara, la gent, ¿com us admet?

-Sempre hi ha hagut molta gent a presenciar les nostres actuacions, però consideram que de cada any va a més. Ve més gent a veure els Cossiers.

-Encara que el temps es modernitzi, agraden més les danses antigues.

-Així és.

-¿Qui cercarà aquesta nova promoció?

-Nosaltres, els actuals cossiers, tro-

L'any que ve sortirà una nova promoció de cossiers "Esser cossier et condiciona molt"

bam que no han d'ésser al.lots petits, ja han d'ésser crescutets. Ens posarem d'acord amb l'Ajuntament i decidirem triar-los conjuntament. Tal vegada tornarem a los Escoles, però no hi ha res decidit.

-¿Qui els ensenyarà?

-Els actuals. No hi ha ningú més. En Toni "Rei" no balla els Cossiers, com ho feia l'amo en "Niu", que els sabia ballar perfectament.

-Per acabar, ¿voldríeu dir-nos els nom de les danses que ballau?

-Sí: "Flor de murta", "El Rei no po-

dia", "Obriu-nos", "L'Oferta", "Es Mercançó", "Sa Gallineta rossa", "Mestre Joan", "Sa dansa nova" i "Es mocadors". Qualque vegada hem ballat "Sa mitja nit" i "Es gentil", encara que fa molts d'anys que no les hem interpretades. El ball d'aquestes dues cançons és molt repetit i poc vistós. O sia que les 9 primeres danses es ballen cada any i aquestes dues d'altres, quasi mai.

Ja sols resta desitjar que la nova generació de cossiers sigui tan encertada com la que es "jubila".

O. Arbona

Hamburgueseria

Pub
Es Dau

Avda. Es Dau

Montuiri

Seguridad y
Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

Sis de les obres pictòriques de Mateu López.

Aquests dos darrers anys han sortit publicats a la nostra revista - amb l'ajut de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear - dos articles referents al patrimoni històric i artístic de Montuïri.

El primer, l'any 1991, consistia en un petit passeig o itinerari pel nostre terme i en el qual anomenàvem i destacàvem de rampallada els principals edificis, monuments i indrets que consideràvem importants.

El segon, publicat l'any passat, tractava ja sobre un edifici en concret, la Rectoria. En ell es destacava la importància artística i històrica d'un dels edificis més famosos de Montuïri i també es parlava del seu contingut, de les obres d'art que conté i de les seves peculiaritats arquitectòniques a l'interior.

Enguany li ha tocat el torn a l'edifici més gran del poble, a l'església parroquial.

Aquesta edificació - juntament amb els molins del Molinar - es poden considerar com a les emblemàtiques de la vila, ja que donen a Montuïri aquesta fesonomia tan marcada i peculiar per a la gent que arriba a la població.

A l'escrit d'aquest mes tan sols farem una petita introducció a la història d'aquest edifici i també anomenarem algunes de les peces més interes-

sants, deixant per a una altra ocasió la relació de les obres artístiques (escultures, pintures, etc.) que es troben en el seu interior.

L'Església parroquial

L'església actual fou construïda els primers anys del segle XIV i ha estat sempre dedicada a Sant Bartomeu. Comptava aleshores amb tres capelles per banda.

L'any 1515, essent Joan Abelló rector de la parròquia i Pere Joan Ribes batlle s'encarregà al mestre d'obres Jaume Barceló de Porreres la reconstrucció de la coberta del temple per 325 lliures. La volta superior havia de ser de pedra picada de Llucmajor.

Dia 28 de març de 1546 s'acorda fer un retaule a l'altar Major, contractant-se el pintor Mateu Llopis (o López). Durant l'estada d'aquest artista a Montuïri nasqué el seu fill, també anomenat Mateu.

El 20 de març de 1552, essent batlle Miquel Mas, s'acordà la construcció del campanar de l'església ja que el que existia fins aquell moment estava

completament en ruïnes i no permetia tan sols tocar les campanes. Les pedres utilitzades provenien de la possessió de Son Company.

Dia 17 de setembre de 1553 s'acordà la construcció de la casa de l'Escolà, petit edifici que es troba davant l'església, vora l'antic fossar.

En el segle XVI, l'església tenia sis capelles: Corpus Christi, Sant Antoni, Animes, Passió, Imàginis, Sant Roc i Sant Pere Apòstol. A l'altar major hi havia la Mare de Déu.

Al segle XVII el temple fou eixamplat i allargat a expenses d'un carrer que comunicava els actuals carrers de Costa i Llobera (antic carrer de la Carnisseria) amb el de Sant Martí.

L'any 1698 s'inicià la construcció de la capella del Roser també a expenses d'un carrer que comunicava els actuals carrers de Sa Quintana amb el d'en Vanrell.

El portal de les dones i el campanar són d'estil barroc.

L'any 1738 el Bisbe Benet Pañales visita la parròquia de Montuïri i en visita de l'estat en que es trobava la teula-

Coneguem el nostre patrimoni Introducció a la història de l'església p

r) del segle XVI que es troben a l'església parroquial o a la rectoria de Montuiri

ni artístic oquial de Montuiri

da de l'església ordenà al rector Gabriel Ramonell que adobàs convenientment aquesta.

Per tant, d'aquesta època és la construcció de les voltes de les capelles i també la unió entre els dos edificis (l'església vella amb la nova).

Dia tretze de juliol de l'any 1758 l'ajuntament decideix en sessió plenària la construcció del batiport del portal que dona a la Plaça Major. El llenyam per fer-lo s'extreu de les bigues que eren retirades de la teulada de l'edifici per ser canviades.

L'any 1773 es va enderrocar part de la volta de l'altar Major es retirà el retaule i es construí la carculla actual. Aprofitant aquestes obres s'encarregà també al pintor ciutadà Jaume Martorell algunes pintures del temple, en concret els dotze profetes, algunes d'elles encara avui es conserven.

L'any 1783 s'erigí la escala que duu al cor. El 9 de juliol de 1813, essent batlle Josep Gallard es firmà un contracte amb Domingo Varela, d'ofici fonedor, perquè refongués la campana grossa i en fabricàs una nova a raó de

37 lliures i deu sous el quintal. Dia 10 de setembre fou tornada a Montuiri amb el carro de Son Costa, pujada al campanar "sens desgracia alguna" dia 14 del mateix mes. També el mateix any s'acordà la construcció de l'escalonada (els graons) per pujar a l'església.

Dia 17 de gener de 1857 en plena celebració de l'Ofici del dia de Sant Antoni i amb l'església plena de gom a gom, un llamp entrà pel portal de l'església impactant davant la capella del Sant. Cap persona resultà ferida greu, tan sols cops i algunes cremades de poca importància, els danys materials foren la rotura d'algunes rajoles i canelobres de la capella del Sant així com un forat a la volta i a la teulada superior d'aquesta capella. Al dia següent es cantà un Tedeum com a agraïment de no haver tingut el fet pitjors conseqüències.

Un altre un llamp destrossà part del campanar l'any 1885, el seu adob i la col·locació d'un parallamps adquirit a Barcelona costaren la quantitat de 2.734 pta.

L'any 1952 s'adquiriren els actuals bancs i es començà a descrostar la capa de guix de la capella del Roser.

Restaurats els sòtils de la nau central i les capelles laterals l'any 1954.

Dia 15 de maig de 1962 va tenir lloc

la solemne consagració de l'Altar de la Verge del Roser i la benedicció del nou Sagrari.

Dia 21 de desembre de l'any 1967 són inaugurades les obres d'enrajolament del temple i també les del nou Altar Major. El que en aquells moments podia ser considerada una millora en els anys del malnomenat "progrés" va ser una reforma feta sense cap tipus de mirament ni respecte a un bon nombre d'objectes que es trobaren a les tombes i que tenien un apreciat valor, tan artístic com documental.

Posteriorment es realitzà l'any 1969 el trasllat a una altra capella del baptisteri, l'arquitecte responsable d'aquest trasllat i adacentament fou Sebastià Gamundí.

(Continua a la pàgina següent)

**Conselleria de Cultura,
Educació i Esports**
Campanya de Normalització Lingüística

**100 ANYS
DE
MIRO
ILLES BALEARS**

Nota Informativa de l'Associació de Persones Majors

Referent a la carta publicada el mes passat a la revista **Bona Pau**, firmada per na Catalina Bauzá Arbona, la Junta de l'Associació de Persones Majors de Montuïri va decidir no contestar a aquesta senyora, ja que nosaltres no volem entrar en aquest joc de mentides i desqualificacions, i a més consideram

que la gent és prou madura per destriar el blat de la pòls.

També aprofitam per donar la relació de les altes i baixes produïdes a l'Associació:

	Altes	Baixes
1991	31	16
1992	63	18
1993 (1er.Semestre)	23	5

L'especificació de les baixes és aquesta:

	Per defunció	Canvi residència	Altres causes
1991	11	3	2
1992	12	3	3
1993 (1 Sem)	5	0	0

Finalment volem agrair totes les mostres d'afecte i solidaritat rebudes amb motiu d'aquesta publicació; a tots, moltes gràcies pel vostre suport.

Rafel Socias Miralles, President, i la Junta de Persones Majors de Montuïri.

Excursió de Persones Majors

El passat 7 de juliol, malgrat fos l'estiu, féu un dia molt agradós. Una quarantena de persones majors realitzaren una excursió i visitaren en primer lloc l'antiga possessió de Son Gual, quasi al costat de la carretera de Puigpunyent. Allà s'hi va passar el matí i foren convidats a berenar.

Quan s'acostà l'hora de dinar, es va continuar l'excursió cap a "Aquaciti" de S'Arenal, on, a més de reposar forces,

Carta al Director

Sr. Director de la Revista **Bona Pau**, Montuïri.

Jordi Aloy Garau, ex-secretari de l'Associació de la 3ª Edat de Montuïri, amb motiu d'un escrit publicat a la revista **Bona Pau** i firmat per Catalina Bauzá Arbona, vull fer les següents puntualitzacions:

1ª. Que membres de la junta directiva de l'Associació de la 3ª Edat de Montuïri són honests cent per cent i treballen amb molt d'entusiasme i desinteressadament.

2ª. Que en els estatuts de l'anomenada associació no hi ha cap article que prohibesqui que una persona escrigui per una altra les paperetes de vot.

3ª. Que la primera persona que va escriure una papereta per una altra, en l'Assemblea General extraordinària celebrada el 15 de juny de 1991, va ésser Catalina Bauzá Arbona.

4ª. Que no hi va haver cap persona a la qual li escrivissin la papereta per votar, que protestàs, ni a la presidència ni a la taula de control de vot.

5ª. Que totes les persones assistents a l'anomenada assemblea foren cridades una per una i ningú va votar per un altre.

Jordi Aloy

pogueren visitar tot el complex. De tornada es va passar per s'Estanyol, Sa Ràpida, Campos i Porreres. I a Montuïri foren rebuts amb una brusca.

Coneguem el nostre patrimoni

(Ve de la pàgina anterior)

L'any 1985 es restauraren en el campanar els bastiments o suports que aguanten les tres campanes. L'antiguitat d'aquestes no és la mateixa, una és calcula de començaments del XVII, mentre que les altres dues ja porten una inscripció en la qual consten les següents dates 1710 i 1813.

Per Nadal de 1990 fou inaugurada la il·luminació interior.

Obres d'art: a destacar el retaule de Sant Pere o de l'Anunciació pintat per Mateu Llopis (o López) i Rafel Guitart a mitjans segle XVI i que antigament es trobava al presbiteri. L'any 1954 fou desmuntat i netejat. Avui en dia, després d'haver estat restaurat, es troba a la Rectoria.

Un altre retaule de gran qualitat és el del Nom de Jesús, també hi ha una col·lecció de sarges properes en estil i època a l'escola del Mestre de Sant Francesc.

L'orgue de la parròquia és fet pel mestre Bosch al segle XVIII, devers l'any 1750. Restaurat l'any 1989.

Les piques de baptisme i d'aigua benèida tenen també una alt valor artístic i històric. La primera és de pedra de Santanyí del segle XVI.

La Vera Creu és una creu de planta grega del segle XVI amb detalls renai-xentistes. A cada un dels extrems apareixen els símbols dels quatre evangelistes. Es troba documentada en un rebut que diu així: "Jo, Antoni Amer, argenter, tinc rebut del jurat Rafael Mas de la vila de Montuïri catorze lliures, dic 14 lliures i son per lo daurat de la Veracreu los fas per dita vila. Fet a 3 de mars 1584. Entre els objectes d'aquest tipus també cal destacar un calze del segle XV.

També hi podem trobar algunes ta-lles d'Adrià Ferran, com és una de Sant Lluís Gonzaga que està a l'Altar Major.

Guillem Mas Miralles

RESTAURANT

ES DAU

Cuina internacional
Plats mallorquins
Menjador
Piscina
Terrassa
Fàcil aparcament
Preus econòmics

Avda. Es Dau, s/n Telf. 64 62 80
Montuïri (Mallorca)

Pere Miralles Mateu "Pieres"

Un home senzill, culte, pintoresc, popular... molt conegut

Un dels homes més populars i a qui tot el poble coneixia a la meitat d'aquest segle era en Pere Miralles Mateu "Pieres". Havia nascut a Montuïri el 22 de maig de 1898 i els seus pares eren en Pere Josep i na Margalida.

Era el propietari i la persona que despatxava en el cafè de Can Pieres, just enmig de plaça. Un lloc de topada per a tots els qui volien passar unes hores de descans i saber fins a les més petites incidències que de tant en tant ocorrien a la vila. Es pot dir que tots els montuïrers coneixien en Pere "Pieres".

Durant molts d'anys tengué el cafè obert al públic on, des de mitjan matí, se'l podia trobar ja bé darrera el taulell o assegut a davant una taula, xerrant amb els propis clients. Foren sobretot els 40 anys compresos entre el 25 i el 65 d'aquest segle.

Era un home afable, bonadós, amable en el tracte: possiblement un tant seriós, però també amatent, ben educat i culturalment sobrepassava la mitja del poble. No necessitava res de ningú. Això sí, de jove no es va preocupar mai per casar-se; no li interessava. I això féu que romangués fadrí tota la vida. Visqué, però, molts d'anys amb la seva germanastra, na Margalida "Cinto": ella era la qui els dematins obria el cafè i atenia el públic fins que ell s'aixecava.

Per altra part en Pere "Pieres" era un home recte a qui li satisfien les coses ben fetes. Físicament era eixut i socialment li agradava emparar la xerrada, sobretot amb aquells amb qui havia depositat la seva confiança.

No era molt sortidor, ni tan sols quan no tengué el cafè obert al públic. Ara bé, com que era donat a fer favors, amb els seus íntims no es planyia. Ens consta que una vegada fins i tot omplí una cafetera plena de cafè i en ple estiu se l'en duqué, perquè ho havia promès, damunt l'era de Son Conill. Aquell dia l'amo en Pep Xamena, que ho sabia, ja havia agafat de l'establiment les escudelles: se les havia enduïtes dins una senalla. Quan arribà en "Pieres" a l'era, l'amo en Xesc "Soqueta", també amic seu i que l'esperava allà, agafà senalla i escudelles i les llançà a l'aire... però no se'n rompé cap: pogueren beure tranquil·lament el cafè.

En Pere "Pieres" (a l'esquerra) amb don Bernat Martorell i en Joan March l'any 1955

Li agradava molt la lectura. Davant els clients llegia fort el diari, el text del qual traduïa directament al mallorquí perquè tothom pogués saber les notícies. I l'escollaven bé, sobretot el temps de la guerra civil, quan eren molts el qui freqüentaven ca seva, per indagar tot quan passava pel món.

Com hem dit, era un home popular. No arribà a tenir mai cotxe, ni tan sols bicicleta ni carro. Sempre anava a peu. Va consentir que en el pis de damunt s'hi instal·làs el "Centre Instructiu" on, per espai de molts d'anys, joves i gent major hi tengueren topada. S'hi inscriviren 63 socis i ells mateixos hi duïen llibres, revistes; en temps de la república compraren una ràdio per vuit duros, s'hi donaven conferències, organitzaren balls, alguna excursió... Un centre que començà a funcionar legalment alguns anys abans de l'inici de la República i durà fins a la segona meitat del segle.

Per altra part, a l'hora de prendre cafè, aproximadament a les 4 de l'horabaixa, s'hi presentava tota l'"élite" de Montuïri que podia. A aquesta hora acabava de fer una cafetera amb la "cafetera russa", i com que el primer cafè que sortia era el millor, tothom procurava esser-hi d'hora.

Un altre detall d'en Pere "Pieres" fou aquest: ell considerava que per poder sobreviure i atendre les seves despeses, havia d'ingressar del cafè una certa quantitat diària. Si un hi anava quan encara no

havia recaptat dita quantitat fins si tot el pressionava perquè prenguéss alguna cosa; però si un s'hi presentava quan ja havia cobert aquesta quantitat, moltes vegades deia que no tenia allò que demanaven —això sí, sense aixecar-se de la cadira— fins que el client arribava a voler allò que ell no podia dir que no. I en aquest cas, tampoc s'aixecava; deia: serviu-vos i deixau es dobbers damunt es taulell". Altres vegades, però, també ho feia així, perquè jugava al "tuti", cosa que li agradava molt i no el volia interrompre. Amb això tan demostrava confiança com desinterès.

En certa ocasió els clients li arribaren a fer aquesta glosa:

En "Pieres" posà persianes
i d'aquí dues setmanes
posarà ses vidrieres;
ha obert un nou portal
per tenir dues entrades,
llogarà dues criades
per servir es personal.

Quan encara no era de molta edat tancà l'establiment. Aleshores hagué d'anar de client al cafè "Nou" i al de "Can Rodetes". Es morí la seva germanastra set anys abans que ell i des d'aleshores visqué tot sol. Els familiars li duïen el menjar fet. Ell va expirar el 5 d'abril de 1976, als 77 anys d'edat.

El cafè va romandre tancat fins que l'any 1982 el va tornar obrir na Maria Pou "Món", filla d'una cosina seva.

O. Arbona

Antoni Amengual Ribas, nou Secretari General Tècnic de la Conselleria de Governació del Govern Balear

Un dels pocs montuïrers que en manco temps ha assolit un lloc de responsabilitat dins el camp polític sense ésser polític, és en Toni Amengual Ribas, de quasi 32 anys (li manquen dies), fill d'en Tòfol de "Ses Veles" i de na Magdalena "Portell". Ara, a principis del mes passat, el nomenaren Secretari General Tècnic de la Conselleria de Governació.

Fins que tengué 14 anys, en Toni fou un al·lot més que estudiava a les Escoles de Montuïri, però una vegada acabat EGB se n'anà a Ciutat per seguir els estudis, obligat per les circumstàncies, i allà, en el Col·legi de Sant Josep Obrer, va continuar fins els 18 anys, després d'haver fet BUP i COU.

—Als 18 anys, ¿què feres?

—Vaig començar els estudis d'Empresarials a la Universitat de Palma i som diplomat. Segurament ara faré Econòmiques, el segon cicle; però encara no n'estic segur; depèn del temps que tenguí. També vaig fer un curs d'informàtica a la mateixa Universitat, si bé això és un hobby que em vaig prendre un any. Aleshores no sabia que havia de fer els horabixes, i m'ha servit molt, perquè entendre què és un ordinador, com funciona i com has de fer un programa, és molt més important que el que pensava: és una manera de reduir problemes grossos, dur-los a problemes primitius i solucionar-los.

—¿Què ens dius de la teva família?

—Som casat i tenim una nina d'un any i mig. La meua dona és ciutadana, professora de dansa; és la titular del Conservatori de Música, cap del seminari, però de dansa clàssica: és la cap d'aquesta secció. És un any més jove que jo —diu en Toni—, i n'he de fer 32 aquest mes d'agost.

—Anem ara al nou càrrec que tens. Exactament, ¿quin és el seu nom?

—Secretari General Tècnic de la Conselleria de Governació.

—¿De qui depèn?

—Directament de la Consellera, que és na Catalina Cirer Adrover. Una llubina, si bé el seu pare és de Llubi i la seva mare de Sencelles. Amb ella hi

vaig estudiar empresarials, ens coneixíem bé. Tenc, però, dos anys més que ella i tenim molts d'amics comuns. Ella va a l'Escola de Danses de Mallorca d'en Tomeu Ensenyat i coneix na Maria Àngels "Bou", germana d'en Tomàs, el qui toca el flabiol; coneix en Gabriel "Niu"...

—La teva tasca dins aquest camp, ¿quina serà?

—El mateix nom ho diu: tècnic. Venc a ser la persona que s'ha de dedicar a fer que la conselleria funcioni, que tenguí els pressuposts adequats, que els inverteixin així com toca. Uns recursos que són molt limitats. Hem de tenir molt clar que hem de gastar adequadament el que tenim i per al poble d'aquí. No podem perdre doblers per les bardisses, que deim nosaltres. Per altra part, procurar que tots els funcionaris facin la feina i la productivitat que hem de menester.

—Ja que has parlat dels funcionaris, ¿quin concepte tens d'ells?

—No és ver que el funcionari sigui una persona a qui el poble hagi d'anar a demanar-li un favor; el funcionari ha d'estar al servei del poble. Hem d'aconseguir una productivitat de tots aquests funcionaris. Hem de tenir en compte que el Govern Balear té molts de funcionaris joves, i la mentalitat que

tenim del funcionari canvia molt.

—Continuem amb la teva tasca.

—Realment la feina és tècnica. Procurar que les direccions generals, que són les que fan activitats i depenen de la conselleria, a més de tenir el meu recolzament, sempre, en el moment adequat, tinguin els recursos per poder dur a terme les seves activitats. Venc a ser el segon, el que es responsabilitza que tot funcioni.

—¿On està situat el teu lloc de feina?

—Geogràficament som l'única conselleria que està a la part forana. Està dins Marratxí, en Es Pinar, devora el Pont d'Inca.

—¿Què suposarà per a tu aquesta tasca nova?

—Moltes hores de feina, encara que ja la coneixia, perquè des de dues setmanes abans, ja venia a ser el segon d'aquesta Secretaria General Tècnica. Ara som el primer, el cap. El problema és que fins ara no havia de prendre decisions, i prendre decisions és molt important, molt diferent del d'haver de fer allò que et manen. I no sols prendre la decisió, sinó també manar la feina.

—¿Com fou aquest nomenament?

—No va ésser per amistats. Es va produir perquè en un moment donat es va decidir que el secretari tècnic que hi havia, que era el d'una conselleria que es deia Adjunta a la Presidència, ara ha desaparegut. I es féu una altra conselleria que es diu de Governació. I es va prendre la decisió que aquest senyor anàs a un altre lloc, i es va pensar que jo era la persona adequada, ja que era el segon d'aquest mateix departament. No fou per res més.

—¿Quina és la teva filiació política?

—En aquests moments no en tenc cap ni una. A les preguntes sobre política no sol contestar.

—El teu càrrec, ¿quina influència pot tenir dins la política autonòmica?

—Cap ni una, perquè és eminentment tècnic.

-Projectes cap al futur.

-Els projectes dins el treball són els d'aconseguir una màxima utilització dels escassos recursos que té. Està clar que no s'han d'augmentar els impostos, ja que a Espanya n'hi ha massa. Hem d'aconseguir el màxim profit amb els recursos que tenim.

-Respecte al teu càrrec, ¿què més podries dir?

-La meua feina és molt tècnica i no té res que veure amb la política, perquè, per exemple, quan es necessita una persona per a una cosa o l'altra, he de tenir les solucions per a aquella cosa. Posem un cas concret: el segon diumenge d'aquest juliol hi hagué un gran foc a Son Quint. El meu problema era que dilluns encara seguia el foc i teníem cent persones sense menjar: els bombers, els del Serpreisal i els serveis de protecció civil, que depenen de la meua conselleria. Iddó bé, la meua feina fou la d'aconseguir-los cent "bocadillos" i l'aigua necessària perquè aquest servei continués funcionant. Jo no ho vaig fer directament, però vaig cercar qui, on i com s'havia de fer. I hi vaig enviar la gent. Pretenem que el servei funcioni en el seu moment. I això és la meua feina: cercar i posar tots els medis perquè tot funcioni. També tenim el problema de menors, al.lots marginats, al.lots que roben, al.lots inadaptats... que tenim tancats dins la presó pròpia per a ells. Això produeix molts de problemes. A més, has de tenir guardes, menjadors, cuines, fer contractes d'alimentació de famílies... i tot això duu molts de problemes. Tenim un centre a Felanitx, un a Marratxí i un altre a Palma. Has d'esser, per tant, suficientment àgil perquè en un moment donat tens un al.lot i al poc temps ja n'hi ha sis. I això suposa subministrar l'alimentació necessària en cada cas. I si són nins i nines no els pots mesclar. Després tenim el problema dels gitanos, alguns dels quals no tenen menjar i tenen al.lots, i no tenim més remei que donar-los-ne. I has d'esser suficientment ràpid perquè no sofresquin fam. Són problemes que no visc directament, però sí, els he de solucionar.

-No serà molt brillant la teua tasca.

-No. La meua feina no és fer política, ni imatge; podríem dir que és molt de negres, de "fontaner", que no la veuen. Aquesta és la feina d'un secre-

tari. Ve a ser el qui munta l'estructura per als altres; no cerques cap protagonisme ni un, ja que si un secretari en té, s'ha mort tota la conselleria.

-Les teves relacions amb Montuïri.

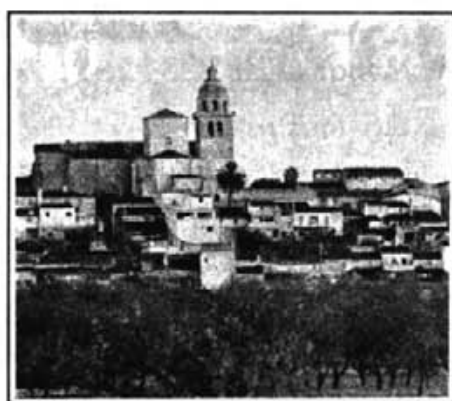
-A Montuïri hi veng dos o tres pics per setmana. Cada horabaixa que no tenc res que fer, ja som a Montuïri. No sé viure fora anar a Montuïri. Poder anar a plaça, al bar, al futbol els diumenges... a tot això no m'ho puc perdre. Gaudesc amb aquell aire de sa caseta. En canvi, viure a Palma, per a mi és una obligació.

-El teu càrrec, ¿tindrà alguna repercussió a Montuïri?

-Possiblement gens, però en pot tenir, perquè el tema de joventut està dins la nostra conselleria. I a Montuïri hi ha el Local Jove o altres coses subvencionades per la conselleria. També depèn de la de Governació la Direcció General de Joventut així com la Direcció General d'Interior, que és la que coordina els policies locals. Els cotxes que s'han comprat per les policies locals, són subvencionats per la meua conselleria. Com es veu, pot tenir repercussions a la vila.

-Com a poble, ¿com veus Montuïri?

-Hem d'entendre que Montuïri és un poble que poc a poc torna vell. El tema de Montuïri possiblement és més el d'indústria, que seria el que podria donar-li vida. Montuïri necessita revitalització, i l'única solució és proporcionant-li llocs de feina. És molta la gent que ha hagut d'anar a treballar a

Palma. Per altra part devem ésser l'únic poble que no té indústria a la carretera de Manacor, que no vivim de la carretera.

En Toni encara afegeix:

-Montuïri és festiu. Surt la música i la gent ja és defora; amollen dos coets i el poble ja és a plaça... i això no ocorre als altres pobles. La gent gaudeix de sortir. I per altra part, gent jove en veus poca. Crec que un dels reptes que hauria d'agafar l'Ajuntament o la societat, seria el de mirar com han de treure Montuïri per envant, ja que d'altra manera no hi queda ningú. Jo visc a Palma, però estic empadronat a Montuïri, encara que com jo no n'hi ha molts que pensin igual. Molts, per comoditat, s'estan empadronant a Ciutat.

De la xerrada amb el nou Secretari General Tècnic de la Conselleria de Governació albirarem que en Toni Amengual és una persona realista, eficient i que pot donar bon rendiment des del seu nou lloc de feina i de responsabilitat.

O. Arbona

"SA NOS TRA"

CAIXA DE BALEARS

La Caixa d'Estalvis de Balears desitja unes bones festes patronals a tot el poble de Montuïri i a la vegada recorda que té una oficina oberta per a qualsevol tipus de serveis que s'hagi de menester; al Carrer Major, 11

Telf. 64 63 11

MONTUÏRI

Bartomeu Garcias Fiol, "Mosson", un dels antics cossiers Ballà entre 1928 i 1935 i recorda l'honor i satisfacció que suposava esser cossier

Durant bona part del temps de l'entrevista una mitja rialla ha il·luminat la seva cara. No té complexos. No enyoira el temps passat, i el futur sembla que tampoc el preocupa. Viu el present d'un mode normal. Diríem que està satisfet del seu estat actual, que és senzillament el d'una persona jubilada, que li sobra el temps per a tot i procura, a més, que els problemes no el travin. Parla sense frisar, sense voler dir amb això que sia lent en l'expressió. Viu tranquil, sense cap aspiració ni inquietud. Com totes les persones de la seva edat, frueix parlant del temps passat, però no és un nostàlgic com hem assenyalat abans.

Això són en breus pinzellades com definiríem en Bartomeu Garcias Fiol "Mosson".

El 12 d'octubre de 1915 nasqué a Montuïri. Tengué dos germans i tres germanes. Ell és el darrer de tots.

Es casà amb na Catalina Mulet, de Porreres, el 23 d'octubre de 1941. No tenen fills ni filles.

Ens conta que aprengué les primeres lletres a Ca Ses Monges i que després d'haver fet la primera comunió passà a l'Escola Pública amb el mestre Carbonero, que donava classes damunt el celler de Can Ferrando. Hi va anar uns tres o quatre anys. Estàvem a l'any 1925.

Passà seguidament de manobre —si es pot dir així, a tal edat— amb mestre Biel "Matxó", el pare d'en Miquel "Matxó", que també fou mestre d'obres.

Mentre ens va contant ens aturam a pensar breument, encetant-li un altre tema.

—Hem conegut els teus pares, Guillem i Antonina. Però voldríem que ens diguessis unes paraules de la teva mare, la qual tenia una professió especial, si no ens equivoquem.

El nostre entrevistat ens mira sorprès i satisfet. Sap on anam amb la pregunta.

—Sí —contesta—; la meua mare fou la comare del poble durant molts d'anys. Si és a això que vols referir-te.

—En efecte. Per tant, devia tenir

uns estudis.

—No —contesta divertit per la pregunta—; la meua mare llegia i escrivia amb dificultat. Però les persones que l'han coneguda la recorden com una professional que tenia molta experiència, molt atenta i servicial. No som el més indicat per dir-ho, però coneixia el seu ofici.

No ho dubtam; hem sentit parlar del prestigi de madò Antonina.

—¿On aprengué la noble tasca de comare?

—La meua padrina, la mare del meu pare, n'Aina Lladó, que també era comare, li ensenyà l'ofici. Tant una com l'altra havien de compaginar aquest treball anant també a fer feina al camp.

—Els dies van avançant, Tomeu, i prest, si Déu vol, estarem dins les festes de Sant Bartomeu. Tu ets un dels pocs cossiers antics que queden. ¿Qui fóreu els qui ballàreu ple-gats?

Una brillantor que sort de molt endins, guaita als seus ulls.

—Els cossiers! Això no s'oblida mai. ¿Que si me'n record? Érem en Toni "Ruberter", en Joan "Xigala", en Rafel "Prunes", que era la "dama", en Joan "Santjoaner", en Joan "Vermei" i jo. De tots ells sols queden els dos darrers

que he anomenat, i jo.

—¿Qui era el "dimoni" que us acompanyava?

—N'esquinçàrem tres: En Miquel "Prunes", en Vicenç "Caragol" i en Rafel "Matarino".

—¿Quin temps ballàreu junts, els cossiers?

—Uns set anys perquè... —fa un poc de memòria— començàrem a 1928 i ens retiràrem a 1935.

—¿Com fou que et triaren o entràreu dins el grup dels cossiers?

—No me'n record. El que sí puc dir és que en el meu temps era una satisfacció, una espècie d'honor, esser cossier. Tots érem conscients del que significava, sense saber explicar-ho.

Per a nosaltres aquesta explicació és perfecta i molt encertada.

—¿Qui us n'ensenyà?

—L'amo en Joan "Niu". Tots els qui t'he dit entràrem junts, manco en Rafel "Prunes", que ja feia un any que ballava.

—Vàreu haver de menester molt de temps per aprendre les danses?

—No sé si per tu serà molt o poc, però devers un mes i mig o això.

—¿Et sentires cohibit o tinguéreu algun de vosaltres dificultats per esser cossiers?

—Però, què dius! al meu temps, i ara opín que igual, era una aspiració, quasi una vocació. Desitjàvem esser cossiers. Ens entregàvem a la dansa amb els cinc sentits. Ho vivíem intensament. Només pot sentir aquesta aspiració un montuïrer.

Magnífica definició.

—Endavant, Tomeu. Parlem dels Cossiers i del dimoni de Sant Bartomeu, que no és com els altres; de les festes patronals, de l'oloreta d'alfabeguera que ho inunda tot aquests dies. ¿Qui fou el "dimoni" que més fama ha tengut segons tu?

—Diuem... —dubta un moment— que en Joan "Coll" va esser molt bo, jo quasi no l'he conegut, però dels que he conegut, en Rafel "Matarino" ha estat un dels millors. I el més bon al·lot, en Vicenç "Caragol".

Ens crida l'atenció quan en Tomeu ens anomena un "dimoni" "bon al·lot". Però a això ho compremem molt bé tots els montuïrers quan, de nins, corrent davant el "dimoni". Aquest ens pegava qualche cinglada que la llendera s'enrevoltava per les nostres cames. Havíem d'anar vius. Més tard, davant els nostres amics, exhibíem les marques de les escorretjades com si fossin ferides de guerra.

—¿Què guanyàveu per ballar els cossiers?

Es tira per enrera, sorprès.

—Guanyar! Nosaltres no ho fèiem pels doblers. Ens donaven 15 pesetes a cada un per les festes, és ver; però ballàvem, com he volgut dir abans, perquè ho dúiem dins la sang. Perquè passàvem gust de ballar. Era, per a tots, un orgull ésser cossier.

—¿Eren vostres els vestits?

—No; els vestits eren de l'Ajuntament. Però les monges, cada any, es cuidaven de cosir-los si s'havien espenyat. Arreglaven també el capells, i s'encarregaven de tenir a punt el vestit del "dimoni".

—¿Saps una cosa, Tomeu?

Se'ns queda mirant.

—Pens que estam oblidant un personatge, que durant unes generacions es pot dir que formà part dels cossiers de Montuïri. Em referesc a en Miquel "Caragol". On hi havia els cossiers, hi era ell. La seva presència estava lligada indefectiblement a ells. Valia la pena ballar exclusivament per a ell. ¿Què ens diries d'ell?

—Era únic. Els cossiers i en Miquel érem inseparables. Un mes abans de Sant Bartomeu ens avisava a tots perquè pensàssim anar a Can "Niu". És ver que es pot dir, que la presència d'en Miquel realçava el grup dels cossiers.

—¿Sortíeu a ballar fora del poble?

—Sortíem poc. Però hi havia unes sortides habituals que eren: Valldemossa, Llucmajor i Palma.

—S'ha divulgat una anècdota, no sé si és o no autèntica, d'un home que feia clots...

—Ah, sí! També ho he sentit dir. Jo no m'hi he trobat. Això fou dins terres de la possessió de Meià. Els cossiers anaven a ballar a poble extern i veren un home que feia clots. Només li veien el cap quan tirava les senalles de terra fora del clot. S'aturaren i el "dimoni", vestit i amb la carota, es posà "a la gotxoneta" i, sense fer renou, a la vorera del clot. Quan el que feia feina tirà la senalla de terra fora, es topà amb la carota del "dimoni". Va perdre els sentits i els cossiers l'hagueren de reanimar.

—¿Quina edat tenies quan ballaves els cossiers?

—Devia ésser molt jove, perquè em vaig retirar, com t'he dit, el 1935. A més, et volia dir que sortíem amb unes esperdenyes catalanes blanques i noves que compràvem dels nostres doblers. També compraven amb els nostres doblers les calces blanques i les tires de cascavells. El dia de Sant Bartomeu, de bon matí, ens vàiem tots dins can Tomeu des Forn. Preníem

"Ésser cossier era quasi una vocació"
"Ens entregàvem a la dansa amb els cinc sentits"

junts, un cafè amb llet i una ensaïmada i partíem a vestir-nos. Era una espècie de ritual.

Escollint-lo revivim per uns moments amb ell, aquells temps tan llunyans i carregats de records de la nostra infància.

—¿Ens pots dir les composicions que ballàveu?

—No sé si me'n recordaré de totes... són les mateixes d'avui.

—¿Quina peça ballàveu amb més gust?

—No t'ho sé dir. Les ballàvem totes amb entusiasme, per cansats que estiguéssim.

—¿Qui era l'autoritat màxima del grup?

—L'amo en Joan "Niu", el flabioler.

—¿Saps altre cossier dins el poble, més vell que vosaltres, els qui m'has anomenat?

Dubta uns moments.

—No. No tenc present ningú més vell que els que he dit. Però tal volta n'hi ha algun més veterà que nosaltres.

S'acosten les nostres festes. Hem volgut anunciar-les i redescobrir altra volta, com eren en els anys vint i trenta. Ho hem intentat dins un breu espai. Impossible, però, sentir l'emoció i els sentiments que ens envaeixen tots en tals dates, sobretot si no s'ha nascut a Montuïri.

Miquel Martorell Arbona

MODEL MON

DINS LA
NOSTRA
COMARCA

**DE BON COR DESITJA QUE SANT BARTOMEU
OMPLI DE GOIG TOTES LES LLARS DELS MONTUÏRERS
I MOLTS D'ANYS!**

MOBILIARI - ART - DECORACIO

Carretera Palma - Manacor, Quilòmetre 22'700 - Tels. 12.50.34 - 12.50.69 - 12.51.26
FINCA CABRERA CASAL D'ALGAIDA 07310 ALGAIDA (MALLORCA)

La màquina de fer contes - i III

(Conclusió)

Després d'haver publicat dues parts del parlament de Pere Morey titulat "La màquina de fer contes", on ens parlava, sobretot, de "guardar la llavor del nostre poble"; a continuació es referí a la conveniència d'emprar sempre la nostra llengua fins i tot davant els forasters; ja que, segons ell, de la mateixa manera que vénen perquè els agrada la nostra terra, també s'han d'esforçar per aprendre el nostre idioma.

"Ara bé —continua l'autor—, l'idioma sols és una de les herències que ens han deixat els nostres majors. També ens han deixat les cases, les marjades, les barraques i per això també és actuar com a bons fills respectar-les, conservar-les, no desfigurar una caseta de figueral amb una teulada d'uralita, ni un casal del poble amb un mirador d'alumini; si heu de fer una casa nova, procurar que harmonitzi amb el paisatge i l'estil de les cases de l'entorn, i si vos dic tot això és perquè aquí dedins hi ha el senyor Batle, i el President de la Comunitat Autònoma, i el Conseller de Turisme, i arquitectes famosos, vull dir que ho seran d'aquí a vint anys. I ells hauran de salvar allò que els de la meua generació no hauran fet malbé encara.

Una altra manera de respectar aquesta terra és no embrutar-la mai, no tirar mai una llauna, un plàstic, un paper o una botella fora dels contenidors aposta, fins i tot heu d'arreglar els que trobareu que han tirat els porcs de dues "pates", i renyar els que veis que ho fan: "Ep, mestre, per mi nora ha caigut això!", és una bona manera. I si vos contesten malament, els podeu dir que vosaltres mai no gosàreu escopir a la cara de la seva mare, i per això vos sap greu que embrutin la cara de la vostra, que és Mallorca".

Tot seguit exposà els motius pels quals escriu. I ho féu d'aquesta manera:

"Segurament —digué— quan vosaltres tingueu la meua edat jo probablement ja no existiré, però cada vegada que qualcú llegeixi un llibre meu, jo m'aixecaré de la tomba i parlaré amb ell".

Més envant exposava: "Quan algú llegeix un llibre meu ens convertim en companys d'aventures, i els meus llibres em converteixen en amic de mi-

lers de persones..."

Finalment explicà com es fa un llibre, des que el concebeix fins que surt al carrer, i posà exemples de com ha fet els diferents volums.

En Pere Morey ja té publicats 12 llibres i 6 més que encara no han sortit al carrer.

Abans d'acabar manifestà que escriure llibres no dona per viure, "però la meua paga —digué— és, en realitat, el plaer d'estar amb vosaltres, el sabor que deix d'una petita petjada a la història del nostre poble, que estic aju-

dant a sobreviure la llengua dels meus majors, i per això no em preocupen massa els doblers i puc seguir escrivint en català. Ja està clar que guanyaria molt més si ho fes en espanyol o en anglès, però aquests idiomes *no són* el de la meua mare, la que em va nodrir quan jo ho necessitava, i la meua dona, la que vaig escollir per viure amb ella, i per això sempre les defensaré, perquè em tenc per un bon fill, perquè sé ser agraït.

Vosaltres també sabeu ser bons fills agraïts de la terra que us dona la vida, per això heu d'emprar *sempre* l'idioma d'aquest país, de la nostra nació".

Pere Morey Servera

S.I.A.C.

EL CAMÍ MÉS CURT PER TOT EL QUE VOLS SABER SOBRE L'ADMINISTRACIÓ

900
321
321

EL TELÈFON AMB RESPOSTES

Servei d'informació i atenció al ciutadà

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDENCIA

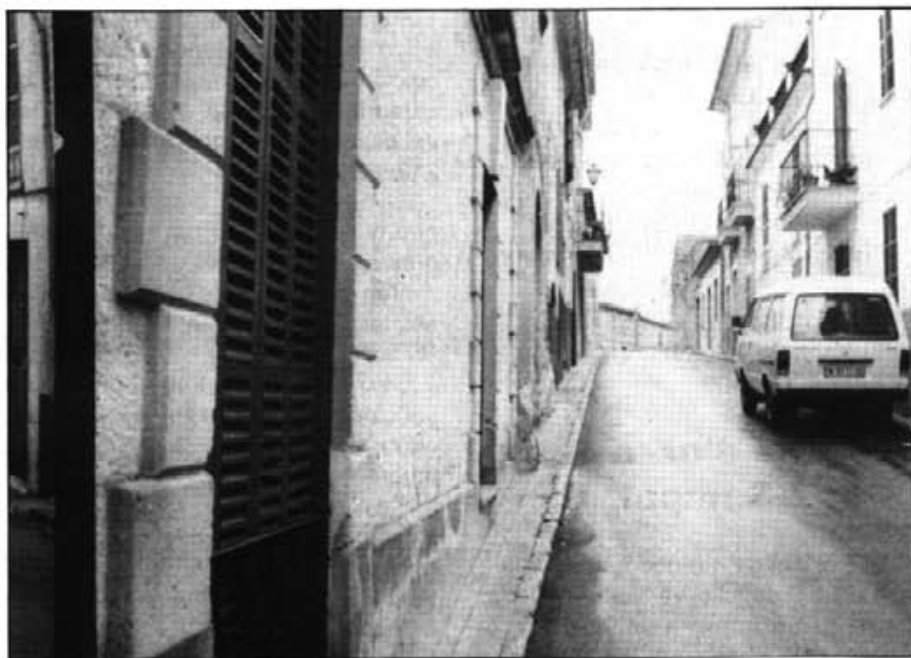
Succinta història dels nostres carrers - II

El curs dels principals carrers en els segles XIV i XV

De l'observació atenta del quadrat que conformava Montuïri una vegada esser fundada i del que en feiem menció en el passat article, podem veure que l'únic carrer que segueix un curs irregular és l'actual carrer del Rei Jaume II, el qual, en lloc de seguir tot dret fins al carrer des Pou del Rei, fa una penalla primer i després continua a mà dreta cap a la Plaça Vella, mentre que cap a mà esquerra davalla una partida de metres per l'actual carrer de Bonavista i torna a voltar a mà dreta per l'actual carrer de sa Posada, ara tot dret cap a l'antic carrer des Pou del Rei. M'he demanat més d'una vegada quin pot ser-ne el motiu, que, tot sigui dit, no crec que sigui casual. I ara se m'ocorre que l'explicació pot estar en la mateixa configuració topogràfica. Fixem-nos que si hagués continuat tot dret, hauria hagut de passar part damunt un terreny realment abrupte i d'una considerable altura. Això encara és perfectament visible en els corralles de les cases que peguen al carrer de sa Posada i a la Plaça Vella. Ja veurem després que un dels punts que han hagut d'esser més enfonsats és l'actual carrer de sa Creu d'en Jegues, que en la part de dalt era anomenat carrer de ses Roques.

Dins aquest quadril·later limitat pels carrers ja citats, s'hi troben els carrers següents: en sentit longitudinal, el carrer Major i el carrer des Pujol des Porrassar, que eren la principal artèria de la població, el carrer de sa Quintana, que seguia per darrera l'església i el campanar fins al carrer d'en Vanrell i, a més, la Plaça Major i la Plaça de la Carnisseria. En sentit transversal hi ha: el carrer des Forn i el carrer del Calvari; el carrer de la Penya i el carrer de Dalt; el carrer des Mig, el carreró de l'església i el carrer de ses Corregudes; el carrer de Sant Martí i el carrer de sa Carnisseria, avui carrer de Costa i Llobera; el carrer de sa Quintana, avui carrer del rector Escarrer i el carrer des Sol; part des carrer de Bonavista i carrer des Mercat, el carrer de Sa Creu d'en Jegues, el carreró de Son Rafel Mas i el carrer de la Rosa.

Al Molinar hi havia, com avui, el camí que sortia del carrer del Calvari, passava per la plaça de la Quartera, seguia per devora la tira de molins fins a Sa Cova i després continuava cap amunt per l'antic

El carrer del Calvari en l'actualitat, un dels primers de la vila

camí que duia a Porreres i a altres llocs de la Marina. En aquest barri ja hem dit que hi havia l'antiga església de Santa Maria, devora Can Nofre, i la rectoria al lloc actual de Can Prats. Una de les característiques interessants dels corralles de la illa de cases del Molinar és que conserven encara el primitiu nom de *calerons*.

També és d'aquest segle sa Quintana, antiga illa de corralles sense edificar entre els carrers del rector Escarrer, Rei Jaume II, Sant Martí i Sa Quintana. I, així mateix, Sa Torre, que servia de talaia de guaita a la part de sa Marina, i sa Mostra, immediata al poble, que era el terreny on s'hi feien les competicions de tir de ballesta i les mostres de gent d'armes. Quant a la població de Montuïri durant aquest segle, tenim només dades aproximades. Així és que sabem que el rei Jaume II havia previst que cada nova pobla fos ocupada per un centenar de famílies, és a dir, devers 500 persones. I, de fet, la població montuïrera durant aquests anys oscil·la entorn d'aquesta xifra. Així, per exemple, sabem que l'any 1312 tenia entre 500 i 600 habitants. Durant l'època del rei Jaume III, en els anys 1332-1333, coincidint amb una etapa de gran prosperitat, tenim un augment considerable: entre 650 i 750 habitants. Alguns anys més tard, entre el

1357 i 1360 veim que la població oscil·la entre 550 i 650 habitants, minva que segurament és deguda a la famosa pesta negra del 1348, que a molts de llocs delmà la població.

Segle XV

El segle XV va esser per a Mallorca i també per a Montuïri un segle de crisi, tant a nivell polític com econòmic i demogràfic. No disposam de dades exactes sobre la població de Montuïri, però sí aproximades, gràcies que sabem el nombre de montuïrers que havien de pagar l'impost morabatí, encara que algunes famílies pobres no en pagaven.

Any 1421: de 595 a 714 habitants

" 1427: de 530 a 636 "

" 1434: de 520 a 624 "

" 1445: de 375 a 450 "

" 1452: de 365 a 438 "

" 1459: de 400 a 480 "

" 1473: de 550 a 660 "

" 1482: de 665 a 798 "

" 1489: de 575 a 690 "

Cal fer notar que els anys que hi hagué una davallada esdevé quan es produí la revolta dels forans contra els ciutadans (1450-1453). Per altra part aquesta situació de crisi es reflexa en l'estructura urbana, que es manté estacionada sense canvis substancials.

Joan Miralles i Monserrat

Quadre tècnic dels equips de futbol base

Juvenils: Joan Garau, de Lluçmajor.

Cadets: Llorenç Bauçà.

Infantils: Biel Matas i Gaspar Sastre.

Benjamins: Llorenç Bauçà.

Futbol-7 benjamí: Josep Antoni Gomila.

Coordenador: Josep Maria Munar.

Medalla d'or a Josep Sampol

El Col·legi d'Entrenadors de Futbol, el passat 9 de juliol va lliurar la medalla d'or i un trofeu a Josep Sampol Cerdà, de 73 anys, per haver-ne assolit 35 d'entrenador.

Actualment, tot i tenint aquesta edat, encara entrena equips de futbol base. Els joves esportistes estan ben satisfets de la seva tasca.

Una distinció que haurà de complaure també l'afició futbolística montuïrera, ja que aquí és on preferentment ha desenvolupat aquesta tasca.

De l'1 al 21 d'agost: El XXI Torneig de Sa Llum

Hi participen 28 equips, entre ells el juvenils de la divisió d'honor

Enguany ha augmentat a 28 el nombre d'equips que prenen part a la XXI edició del *Torneig de Sa Llum*, que se celebra en el camp d'Es Revolt des del diumenge 1 d'agost fins al dissabte 21 d'aquest mes.

La novetat més destacada d'enguany radica en la participació dels quatre equips juvenils de Mallorca que militen a la divisió d'honor del futbol estatal: Cide, Mallorca, La Salle i Sant Francesc.

Els 28 equips es troben dividits en set categories de quatre equips cadascun i s'enfronten pel sistema d'eliminatòries.

Els esmentats clubs -Cide, Mallorca, La Salle i Sant Francesc- a més d'intervenir en el grup juvenil A, tendran els seus representants a les categories A de cadets i infantils. Els grups B (de manco potencial) estaran integrats pels conjunts infantils i cadets del Montuïri, Penya Arraval, Algaida i Recreatiu La Victòria. El grup de benjamins està format per quatre equips de la comarca: Montuïri, Porreres, Algaida i Vilafranca.

L'1 d'agost hauran començat a disputar-se les semifinals de cadascun dels set grups i a partir del divendres

13, tendran lloc les finals entre els guanyadors de semifinals i els partits per als llocs tercer i quart.

Cada vespre se celebraran dues confrontacions, la primera a les 8 i la segona a les 9'30. Els dilluns hi ha jornada de descans, i també dia 15.

Calendari

- Diumenge, 1 d'agost: A les 21, inauguració del torneig i desfilada dels 28 equips participants. A les 21'30, partit inaugural Sant Francesc-La Salle (juvenils A).

- Dimarts, 3: A les 20, Montuïri-Porreres (benjamins). A les 21'30, Cide B-Ramon Llull (juvenils B).

- Dimecres, 4: A les 20, Montuïri-Penya Arraval (infantils B) i a les 21'30, R. La Victòria-Penya Arraval (Cadets B).

- Dijous, 5: A les 21'30, Sant Francesc-Cide (cadets A).

- Divendres, 6: A les 20, Sant Francesc-La Salle (infantil A) i a les 21'30, Montuïri-Ramon Llull (juvenil B).

- Dissabte, 7: A les 21'30, Mallorca-Cide (juvenils A).

- Diumenge, 8: A les 20, Mallorca-Cide (infantil A) i a les 21'30, La Salle-Mallorca (cadets A).

- Dimarts, 10: A les 20, Algaida-Vilafranca (benjamins) i Montuïri-Algaida (cadets B).

- Dimecres, 11: A les 20, Algaida-R. La Victòria (infantils B) i 3er. i 4rt. lloc de juvenils B.

- Dijous, 12: A les 21'30, 3er. i 4rt. lloc de cadets A.

- Divendres, 13: A les 20, 3er. i 4rt. lloc d'infantils A i a les 21'30, 3er. i 4rt. lloc de cadets B.

- Dissabte, 14: A les 20, 3er. i 4rt. lloc de benjamins i a les 21'30, 3er. i 4rt. lloc de juvenils A.

- Dimarts, 17: a les 20, 3er. i 4rt. lloc infantils B i a les 21'30, final benjamins.

- Dimecres, 18: A les 21'30, final de Cadets B.

- Dijous, 19: A les 20, final infantils B i a les 21'30, final cadets A.

- Divendres, 20: A les 20, finals infantil A i a les 21'30, final juvenils B.

- Dissabte, 21: A les 20'30, final juvenils A i a les 22'30, entrega de trofeus a tots els equips participants, màxims golejadors i millors jugadors de cada categoria.

Inauguració de la piscina municipal

La piscina municipal de Montuïri fou inaugurada el passat 2 de juliol. S'ha construïda amb mides olímpiques perquè s'hi puguin desenvolupar tota classe de proves de natació

Estructurada la temporada 93/94 del C.D. Montuïri

El nou equip de III divisió estarà format majoritàriament per montuïrers

El futbol montuïrer acaba el repte d'una nova etapa futbolística dins l'aconseguida III divisió. És un any decisiu per a jugadors, directiva i afició. Es tractarà de demostrar que la nostra pedrera —que es troba en un dels millors moments dels darrers anys— és capaç d'estar dins l'elit del futbol balear i jugar al costat de clubs històrics, tals com el Poblense, Constància, Cardassar, Atlètic Balears, Ciutadella, Alaior, Sporting Maonès, Ferreries, Penya Santa Eulàlia, Mallorca Atlètic...

Per aquest motiu, la directiva fa una crida perquè la gent doni suport a aquesta nova etapa, es facin molts de socis i vagi al camp. I perquè la gent vol veure montuïrers, és per això que formen la plantilla més d'una dotzena de jugadors del poble que, al costat d'altres de reconeguda vàlua, voldran assolir amb èxit aquest nou repte.

Jugadors locals

La presentació del nou equip de III divisió tingué lloc el passat 29 de juliol. La plantilla estarà dirigida pel tènec Miquel Magaña, com a tècnic, i Raül Cobo, com a preparador físic.

Directiva, jugadors i afició han d'afrontar aquest repte en una nova etapa del futbol de la vila

El Club fa una crida perquè la gent vagi al camp i doni suport als jugadors del poble

S'han enregistrat les altes del màxim goleador de Preferent, el llucmajorer Toni Cantos, el qual ha rebutjat anar a prova amb el Salamanca de II divisió B i ha fitxat pel Montuïri; també les del centre-campista Fiol (del Platja de Calvià) i els davanter Amar (At. Rafal), Navarrete (Mallorca At. i Portocristo) i Mateu Rosselló (Porreres).

Han tornat al nostre club, on es formaren, els montuïrers Gaspar Sastre (ex-Eivissa, Poblense, Ceuta i Cardassar) i Gabi Sampol (Ferriolense).

De l'equip de l'any passat han renovat contracte tots els montuïrers, o sia Jaume Pocoví, Joan Barceló, Joan Martorell, Mateu Gomila, Gabriel Mates, Llorenç Gacies, i Pere Mariano. A aquests s'hi afegirà, el ju-

venil de la temporada 91-92, Rafel Jaume. També ho han fet Rotger, Lluís, Pasqual i Bussi.

De l'equip juvenil han pujat Rafel Alcover, Jaume Alcover, Gabriel Roig i Joan Verger. No ho podrà fer Miquel Verd per haver-se'n d'anar a estudiar a Barcelona.

Pel que es pot observar, l'equip estarà basat en jugadors locals.

El pressupost puja nou milions, dels quals ja es compta amb la manera de cobrir-los, gràcies a nombroses aportacions d'aficionats que han contribuït amb quantitats que van des de les vint-i-cinc mil a les cent mil pessetes. Prest començarà la campanya de socis.

Biel Gomila

El naixement del futbol base actual

Tots sabem del bon moment que assoleix el futbol-base montuïrer i de la bona tasca que des de fa uns anys es va desenvolupant.

Aquesta foto, idò, pertany als seus començaments, de l'actual època. Eren temps en què pocs pares col·laboraven, que una, dues o tres persones ho feien tot, que no es disposava d'equipatges com els d'ara, que no existia l'organigrama de club actual... així era l'equip infantil/alevi de Montuïri de vers l'any 70. Uns quants d'aquests jugadors —poc després— fitxaren pel Cide.

D'esquerra a dreta podem veure Jaume Bauçà, Joan Rosselló, Antoni Verger, Rafel Mayol, Tomeu Miralles, Guillem Ferrer (drets); Pere Sampol, Jaume Rossinyol, Tomeu Ferrer, Llorenç Miralles i Llorenç Mayol (ajupits)

CALENDARI DE III DIVISIÓ

Temporada 1993-94

1ª Volta		2ª Volta
Setembre		Gener
5	Montuïri - Ferriolense	6
12	Alaior - Montuïri	19
19	Montuïri - Ciutadella	16
26	Pl. de Calvià - Montuïri	23
Octubre		Febrer
3	Montuïri - Cardassar	(30-1)
10	At. Balears - Montuïri	6
12	Ferriolense - Montuïri	13
17	Montuïri - Arenal	20
24	Poblense - Montuïri	27
31	Montuïri - Sóller	(6-3)
Novembre		Març
7	Mallorca B - Montuïri	13
14	Montuïri - Sp. Mahonès	20
21	Calvià - Montuïri	27
28	Montuïri - Constància	31
Desembre		Abril
5	Badia C.M. - Montuïri	3
8	Montuïri - Pollença	10
12	Esporles - Montuïri	17
19	Montuïri - R. la Victòria	24
(2-1)	Sta. Eulàlia - Montuïri	(1-5)

El CIM davant el problema de l'eliminació de R.S.U.

Un dels indicadors de la millora de la qualitat de vida d'una societat és l'increment del volum de residus que produeix. Però, al mateix temps, el tractament i l'eliminació del residu és un problema greu que creix en els països desenvolupats.

A les grans ciutats es presenta, en tota la seva amplitud, la problemàtica dels residus sòlids urbans (RSU). Aquests es caracteritzen pel seu gran volum i per la necessitat de recollir-los periòdicament i freqüentment. La importància dels recursos econòmics que s'han de destinar a tal finalitat és evident si observem que entre un 10 i un 20 % dels pressupostos municipals es dedica a la recollida selectiva, transport i eliminació.

La fórmula tradicional de tractament dels RSU ha estat la de l'abocador incontrolat, però l'augment d'aquests ha demostrat les seves limitacions. Efectivament, no es tracta només dels inconvenients propis dels abocadors —males olors, combustions espontànies (amb la consegüent aparició de gasos, insectes i rates), llixiviats...— sinó també de l'esgotament de la seva capacitat per saturació.

Per altra part, només un percentatge de les desfetes urbanes acaben en aquests tipus d'abocadors (segons dades del MOPT, una de cada quatre tones de RSU s'aboca sense cap tipus de control), per la qual cosa les insuficiències d'aquesta fórmula semblen més evidents.

Per tot això, la CE ha dissenyat una política de gestió dels RSU fomentada en tres punts principals: la prevenció, el reciclatge i l'eliminació, entesos com un procés integral i interdependent.

Inspirant-se en aquestes directrius, el Parlament de les Illes Balears va aprovar els criteris per a la redacció del Pla Director per a la gestió dels RSU. A partir d'aquests criteris, la Conselleria de Comerç i Indústria va confeccionar el Pla Director per a la gestió dels RSU a l'illa de Mallorca, que una vegada haver passat pels tràmits reglamentaris va ésser aprovat pel Decret 87/1990, de 20 de setembre.

Aquest Pla, després d'analitzar el problema dels RSU a cada una de les illes i les seves característiques específiques, va determinar que la fórmula més idònia pel tractament dels RSU a l'illa de Mallorca, és el de la incineració amb recuperació d'energia.

Pel que fa al reciclatge, si bé permet reduir la contaminació i estalviar energia en els processos industrials d'obtenció de productes de paper, tèxtils, vidre, alumini, acer, llunes i plàstics; la cosa certa és que ha d'anar acompanyat de tot un procés que el faci possible; efectivament, un reciclatge en massa de RSU implica una selecció a l'origen, és a dir, la realització de la separació a

les llars i posteriorment, la recollida i el transport per separat de cada fracció; tot això és molt costós, i depèn en gran mesura no només de la sensibilitat i la col·laboració ciutadana —que cap país ha aconseguit plenament encara— sinó també d'un entorn adequat. Han d'existir unes determinades estructures que garantitzin la viabilitat del reciclatge, com són l'existència d'una indústria de productes reciclats, i d'un mercat d'aquests, en el qual l'oferta i la demanda presentin una mínima coherència.

S'ha de recalcar, en tot cas, que el reciclatge, fins i tot en els casos en què s'ha aplicat en major èxit, només arriba a reduir un 30 % (aproximadament) dels RSU, per la qual cosa, en el problema d'eliminació d'aquests, continua subsistint.

No obstant això, el Consell Insular de Mallorca, que ja realitza campanyes d'educació i sensibilització ciutadanes en matèria de RSU i que ha posat en marxa diverses activitats de separació a l'origen i recollida selectiva, està disposat a arribar al màxim amb les possibilitats del reciclatge, i a tal efecte ha promogut la constitució de la comissió especialitzada, amb una àmplia representació d'entitats públiques i privades, per tal d'analitzar i avaluar aquestes alternatives.

Les conclusions dels estudis realitzats per aquesta comissió, faran viable l'aplicació de tècniques de recuperació i reciclatge dels RSU, i amb això restarà modificat el procés de gestió d'aquells i la planta de tractament de Son Reus, que ha estat dissenyada amb àmplia flexibilitat, s'adaptarà automàticament a aquestes circumstàncies.

Antoni Morano
Coordinació de la Gestió
dels RSU del CIM

Mancomunitat Pla de Mallorca Promoció empresarial

El Servei de Promoció Econòmica de la Mancomunitat Pla de Mallorca vol informar sobre la possibilitat d'acollir-se a la convocatòria d'un concurs públic que la Conselleria de Comerç i Indústria, amb la finalitat de complimentar la política de promoció empresarial, va publicar al BOCAIB nº 77, Decret 52/1993, de 3 de Juny, pel qual es regula el programa de nous projectes empresarials, com una mesura tendent a afavorir un ambient propici per a la creació de noves empreses i activitat industrials a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

L'objectiu del programa és estimular la concepció de projectes empresarials per a la creació de noves indústries, serveis per a la indústria o noves activitats industrials en el territori de les Illes Balears.

La dinàmica d'aquest programa s'inicia amb la convocatòria d'un concurs públic, al qual podran concórrer els interessats presentant els seus projectes empresarials; després es procedirà a la selecció i la concessió de permís, la dotació dels quals els suposarà no sols confirmar la possibilitat d'integrar-se en altres programes destinats a la posada en marxa real del projecte.

Beneficiaris del projecte:

- Persones físiques amb residència habitual en el territori de les Illes Balears.
- Petites i mitjanes empreses que estiguin domiciliades al territori de les Illes Balears.

Tots els interessats en participar en aquest programa, es poden posar en contacte amb el Servei de Promoció Econòmica de la Mancomunitat Pla de Mallorca, amb Lúcia o Marian al telèfon 83 00 00 de dilluns a divendres, de 9 a 14 hores.

Avís

Els interessats en passar cultiu de les seves
finques a conreu ecològic es poden posar
en contacte amb

"Sion Guerrer"

Telèfon 64 66 57

Gloses

Li diuen Ca s'Escolà

Sense fer gaire renou,
es de sa Tercera Edat,
mos han fet un local nou
que ja estava començant.

Ja no és Ca s'Escolà,
allà on abans ho era,
ara diuen que s'hi fa,
cosetes que fan mençera.

Es vells que hi vulguin anar
se n'han de dur sa cartera,
que per tot han de pagar,
tant si és Ca s'Escolà
com un bar de carretera.

Antònia Adrover "Manxes"

A l'amo de Son Mojà

(hi anava a jornal)

Es dècim de loteria
Llorenç, que em vares parlar,
ara te puc contestar,
perquè llavors no ho sabia.

Sa bona sort, aquell dia,
per mi se va presentar,
perquè vaig poder 'plegar
més que escampat no tenia.

Nosaltres, amb alegria,
plegats ho hem de brufar,
que ets amos de Son Mojà
sempre m'han dat alegria.

Miquel Massanet "Parrí"

Demografia

Juliol de 1993

Naixements

Dia 18.- Margalida Ferrer Frau, filla
de Gabriel i Margalida.

Dia 19.- Carme Campins Bauzà, filla
de Benet i de Francisca.

Dia 20.- Maria Francisca Estrany
Munar, filla de Joan i Margalida.

Dia 21.- Antoni Miralles Martorell, fill
de Llorenç i d'Antònia.

Dia 23.- Maria Isabel Pont Cerdà,
filla de Bartomeu i de Maria.

Defuncions

Dia 1 de Juny.- Miquel Cerdà Ribas
"Lloret", de 71 anys; casat.

Dia 15 de Juliol.- Jaume Garau
Bauzà, "Prats", de 66 anys; casat.

(Morí a les poques hores d'haver arribat als
EE.UU. El mes passat havíem publicat una
entrevista amb ell).

Cuinar en casa

Postre de llimona

Ingredients

- 4 logurts
- 1 pot petit de llet condensada.
- El suc de dues llimones.

Elaboració

Es mescla tot i se serveix ben fresc.

Francisca Miralles Sastre "Cas Manescal"

Pluviòmetre

Dia 20.- La poca pluja d'aquest dia
no quedà registrada en el pluviòmetre.

Noces d'or

14 agost 1943

Pere Sastre Roca, "Pellusco" amb
Antònia Arbona Jordà "Mostela".

14 agost 1943

Bartomeu Verger Cloquell amb
Maria Jaume Amengual "de Son
Costa".

21 agost 1943

Antoni Cerdà Mayol "Ferrericó" amb
Francisca Miralles Arbona "Marrona".

Temps passat

25 anys enrera

Agost de 1968

Els Cossiers, a Ciutat

Com venia essent tradicional, dia 4
d'agost d'aquest any, els Cossiers torna-
ren ballar a Ciutat, a la cavalcada en ho-
nor a Santa Catalina Tomàs.

Adquisició del camp de futbol

Aquest mes la parròquia va adquirir en
propietat el camp de futbol d'Es Revolt.
Un bon grapat de montuïrers feren prés-
tats que posteriorment s'havien de liqui-
dar als cinc anys.

50 anys enrera

Agost de 1943

El pressupost de festes

Les festes de Sant Bartomeu d'aquest
any varen costar a l'Ajuntament 3.188
pessetes. Una quantitat excessiva per al
temps que corrien.

100 anys enrera

Agost de 1893

Construcció d'un pou

L'Ajuntament va acordar a la sessió de
dia 15 d'agost de 1893, per unanimitat,
en vistes a la gran necessitat, la cons-
truïció d'un pou a l'entrada de la vila en
el camí de Montuïri a Porreres en el lloc
denominat Es Dau, designant Joan
Mateu Mas com a perit per avaluar el
justipreu dels terrenys.

Seguint el costum d'anys anteriors, a la piscina d'Es Dau es fan curssets de natació per a nins i per a persones majors, a les quals veim amb el monitor celebrant un esdeveniment.

Sant Bartomeu: Les festes religioses

De bell nou ens trobam dins el mes d'agost, el mes de les festes de Sant Bartomeu, titular de la nostra parròquia. És molta la gent que gaudeix de les festes populars, que podríem dir del carrer, però també ens hem de recordar que la festa gira a l'entorn de la commemoració d'un Sant que té molt de carisma pels montuïrers i al qual ja tenien molta devoció els nostres avantpassats. No hem d'oblidar idò, que les festes se celebren en honor d'un Sant: Sant Bartomeu.

Els actes religiosos organitzats per la Parròquia són aquests:

Divendres dia 20, a les 9 del vespre.- Celebració penitencial com a preparació per a les festes.

Dilluns dia 23, a les 9 del vespre.- Solemnes complets en honor del Sant.

Dimarts dia 24, a les 11'30.- Ofici solemne de Sant Bartomeu amb la participació de la Coral Mont-Lliri i el ball de l'oferta pels Cossiers. Predicarà Mn. Antoni Cañellas Borràs.

Dins la vuitada de les festes es durà, com cada any, la comunió als malalts.

Ajuda al menjador del Patronat

Un grup de joves i persones majors de Montuïri feren amb el seu suport una ajuda social al menjador del patronat de Palma, servint el dinar a la gent transseünt que acudeix allà a menjar. Fou el passat 4 de juliol.

**BONA
PAU**

DESITJAM A TOTS ELS
NOSTRES LECTORS
UNES BONES FESTES
DE SANT BARTOMEU

Experiència a Ruberts

Els 12 joves montuïrers amb les dues animadores, en el centre de Ruberts

El passat sis de juliol partírem cap a Ruberts amb bicicleta una colla de joves amb ganes d'iniciar una experiència mai viscuda. A la porta del centre hi trobàrem na Joana i na Bet, les quals foren les nostres animadores al llarg dels cinc dies d'estada allà.

Des d'un principi ens introduïren dins "l'experiència de Ruberts", consistint en seguir un estricte horari que començava a les 6 del matí i acabava a les 10'30 de la nit. La rutina que introduïa aquest horari fou la causa de la nostra rebel·lió. Però al cap i a la fi seguirem amb el que estava previst.

Algunes de les tasques que duguérem a terme foren: llevar males herbes del bosquet, cuinar, fer feixos de llenya, pintar les barreres i emblanquinar. Però apart d'això el que realment fou interessant va esser crear un ambient agradable, entorn al qual es va unir el grup. Na Joana i na Bet ens ajudaren a explorar l'interior del nostre cor, coneixent així els sentiments més profunds que guardava cadascun de nosaltres.

Cada dia fèiem un temps de pregàries que ens va obrir cap a l'amor infinit de Déu.

Al llarg d'una visita que ens va fer n'Onofre, el rector, vàrem realitzar una extraordinària missa, on tots posàrem el nostre petit granet d'arena.

Ja per acabar volem donar les gràcies de tot cor a n'Onofre Torres, perquè, si no hagués estat per ell, no haguéssim pogut gaudir d'una experiència tan inoblidable com aquesta.

Finalment no podem deixar de banda les dues animadores (Bet i Joana) que ens acompanyaren al llarg de la setmana i ens suportaren amb tanta paciència i dedicació.

Els de confirmació de 1er any